

Нападом на Краљевину Југославију без објаве рата, разбојничким бомбардовањем Београда, који је био проглашен за отворен град, и деобом Југославије у априлу 1941. нацистичка Немачка је грубо прекршила одредбе међународног ратног права и починила злочин против мира и прве ратне злочине против југословенских народа.

Приликом поделе Југославије, Србија је задржана под окупацијом нацистичке Немачке, изузев једног дела на југоистоку, који је додељен Бугарској. Нацистичка Немачка је ово учинила не само из политичких него и из привредних и стратегијских разлога, јер кроз Србију воде најважнији путеви из Средње Европе за Блиски исток. а у њој се налазе веома важни рудници за ратну индустрију, као и житородни крајеви.

При изучавању терора и злочина које је починио немачки империјализам у Србији, поставља се неколико питања на која је нужно одговорити. Пре свега, да ли је нацистичка Немачка у складу са теоријама својих водећих личности „о животном простору“ и уништењу појединих, у првом реду словенских народа као „ниже расе“ имала у плану и уништење српског народа.

Врховно руководство нацистичке Немачке, ангажовано у грозничавим припремама за рат са Совјетским Савезом, није имало много времена да се бави изградњом окупационог система у Србији. Иритирано пучем од 27. марта дало је само једну оријентациону линију, која је била крајње непријатељска према српском народу. Било је чак мишљења да би Србија требала да нестане са географске карте. У том циљу планирано је да се на њеном терену постепено развије „Принц Еуген“ држава подунавских фолксдојчера, која би у прво време обухватала део Срема, Банат са Београдом до Ђердапа, а кас- •• није би се ширила према истоку.

Истовремено, било је гледишта да се у перофективи Србија као посебна држава уклопи у тзв. „нови поредак“ Европе, али да остане на врло ниском ступњу развитка, као нека врста аграрне колоније која би обезбеђивала полупривредне производе и сировине за индустрију нацистичке Немачке.

Због ратне ситуације није било чврсто прецизирано шта урадити са Србијом, изузев што је наглашено да Србе као „државотворну нацију“ и као „легло нереда“ треба што више притегнути, подвргнути експлоатацији и онемогућити им сваки покушај да организују отпор. Све то остварити на најбруталнији начин.

Конкретно спровођење ове политике на територији Србије препуштено је војноуправном команданту и представницима осталих на-

цистичких служби. У вези са литањем које методе треба применити при спровођењу окупационе политике, искристалисала су се два гледишта која су имала заједнички циљ: максималну експлоатацију Србије у ратне сврхе и одржавање становништва Србије у потчињености.

Прво гледиште заступале су присталице бруталног обрачуна не само са Комунистичком партијом Југославије, као руководиоцем НОП-а, него са свим Србима. Они су били неверљиви чак и према својим слугама из редова становништва Србије, којима нису дозвољавали било какву самоеталност, него су им директно командовали. Њима су били још свежи у сећању порази Аустро-Угарске од српске војске у I светском рату, па су у окупацији видели могућност освете, на шта су се често позивали у вршењу масовних злочина. Једном речју, ова група је сматрала да се једино путем терора и злочина, као средстава за застрашивање *становништво* Србије може одржати у потчињености. Изразити представници овог става били су генерали ! Беме, Бадер, а нарочито виши СС и полицијски вођа Мајснер. Хитлер је имао слично мишљење, па је заступницима овог гледишта било , лакше да га спроведу.

Друго гледиште нацистичких окупатора у Србији било је да се за постизање раније поменутих циљева употребе политичка средства, а не метод терора и одмазде. Поменути став би се реализовао на тај начин што би се на сарадњу са окупатором окупиле одређене политичке групе српског становништва, у првом реду профашистички оријентисане (касније су узимане у обзир и националистичке снаге — четкици), којима би било поверено да регулишу унутрашње односе у Србији, а да Немци врше само контролу. Заступници овог гледишта били су углавном Бенцлер и Нојбахер, опуномоћеници спољних послова.

У току окупације Србије 1941—1944. године углавном су доминирали ставови прве групе, јер оу јој објективне околности ишле наруку, заузимала је кључне војне и полицијске положаје и имала је страну помоћ највишег нацистичког руководства. Нешто мало пред крај рата Нојбахер је покушао да олакша тежину положаја становништва Србије, али не са циљем да му помогне, него да спасе интересе нациста. Међутим, све је било касно, па је овај покушај, у ствари, остао без већег ефекта.

На основу досадашњих *истраживања може* се рећи да планови за уништавање српског народа као целине нису сачувани. Међутим, I сачуван је план о оснивању фолксдојчерске државе, чије би оства- : рење неминовно угрозило опстанак српског народа. Иако ти планови I није сачувани, највећи број масовних злочина у Србији носи обележје злочина геноцида, на пример, у Подрињу, Крагујевцу, Краљеву, као и стрељање хиљаде талаца из концентрационих логора Бањица, Сајмиште, Ниш и Шабац.

Све ове мере репресалија већ у току 1942. регулисане су прецизним наредбама. Поступак је био следећи: ако је одређена јединица или служба имала губитака, она је то јављала војноуправном команданту Србије са предлогом какве мере одмазде треба предузети. Молби се увек излазило у сусрет и уколико дотична јединица или служба није располагала довољним бројем затвореника за одмазду, они су узимани

из концентрационих логора. Тако су већ 1942. логори постали главни извори за стрељање затвореника приликом одмазди.

Нацисти нису бирали средства да изиграју српски народ. Примењивали су политику под паролом „завади па владај“, тежећи да распире грађански рат у Србији, подстичући и помажући најпре квислинге, а касније четнике у борби против НОП-а. Међутим, српски народ нашао је довољно снаге да стане на страну најпрогресивнијег гажрета под руководством Комунистичке партије Југославије и да се истовремено обрачуна са издајницима у евојим редовима и са окупатором.

Због специфичности народне револуције у Југославији, која је истовремено била борба за национално и социјално ослобођење југословенских народа, веома је раширена теза у западнемачкој историографији да су жртве које је поднео српски народ у току II светског рата углавном резултат братоубилачке борбе. Међутим, овај рад јасно показује да број злочина које су починили нацисти на територији Србије није тако мали као што се досад покушавало представити и да жртве које су починили сарадници окупатора иду такође на њихов копто, јер су омогућили и подстицали процесе самоуништења.

Неки преживели нацисти, војни команданти, у својим мемоарима покушавају да оправдају почгињене злочине. Они се бране тиме да су ту били немоћни, да су наређења за то добијали од највиших врхова и да су мере одмазде биле нужне, а да главну кривицу сносе покрети отпора потлачених народа. Затим по сваку цену настоје да негирају да су припадници немачких оружаних снага вршили злочине и тврде да су то чиниле само SS-јединице и полиција. Овај рад је непобитно доказао да су нарочито у току 1941. године у Србији највећи број злочина причинили управо припадници Вермахта.

Нацистички окупатор је безобзирном експлоатацијом и осталим мерама притиска, затим подстицањем националних и верских супротности и првим злочинима још у почетку окупације наишао на отпор етановништва Србије. Револуционарна активност Комунистичке партије Југославије му је указала на оеоовне циљеве окупатора и на оружану акцију као једино оредство са којим му се може успешно супротставити. Оружане акције под руководством КПЈ изазвале су несигурност и страх код нациста, па су на њих одговорили појачаним терором и повећаним одмаздама. Овакав однос окупатора принудио је српски народ да се огорчено бори за свој опстанак. Покренуте супротности су се толико заоштриле да су се могле разрешити једино оружаном борбом.

Примењујући методе мера репресалија, нацисти се нису обазирали ни на какве међународне конвенције које су их обавезивале на то. Између осталог, НОП у Југославији, па и у Србији нису признавали као ратујућу страну иако је испуњавао одређене норме међународног ратног права, па су његове припаднике третирали као бандите и при заробљавању одмах их стрељали или слали у концентрационе логоре, где су их уништавали. Чак им ни то није било довољно, него су примењивали колективне казне према целокупном становништву Србије. прогласивши га сукривдем за све акције НОП-а. На,

тај начин хиљаде недужних талаца подвргнуто је репресалијама и убијено.

Овај метод терора и злочина које је нацизам у Србији применио као средство за застрашивање народа, није био нов за нацисте. Они су га почели примењивати знатно раније према свом сопственом народу, у првом реду према члановима Комунистичке партије и међу припадницима радничке класе, па су то касније проширили и на покорене земље. Хитлер је бранио тај став следећим речима: „Психичко застрашивање има своје значење за масе исто тако као и за појединце, јер успехе који се овако извојују присталице схватају као победоносни знак правичности њихове ствари, док побеђени врло често губе веру у корисност сваког даљег отпора.”

Терор као средство застрашивања становништва ради његове експлоатације, спречавања, а затим угушивања устанка неповољно је деловао у ковркетним ситуацијама на народ и привремено је доводио до криза НОП-а као један од узрока, али не и једини. С друге стране, терор је изазивао мржњу народа према окупатору и појачавао шегову одлучност да се бори против нациста до победе. Самим тим стварали су се повољни услови за мобилизацију народних маса у редове НОП-а. Какво ће дејство имати поједини злочини, зависило је од времена када су извршени, у којим срединама, односно местима и под кђим условима. За утицај терора на масе народа био је важан и тренутан однос двеју зараћених страна, као и могућности чланова Комунистичке партије да народу на време објасне смисао злочина и да се деморализација претвори у мобилизацију за НОП.

Неприхватљиво је гледиште, што је у раду јасно истакнуто, да су терор и злочини у Србији изазвали масован устанак народа. Ако су злочини битно допринели да се у неким крајевима Југославије убрза устанак и отпор маса, у Србији је устанак дошао као последица перманентних организационих припрема Комунистичке партије Југославије. Касније је терор допринео да се редови устаника још више омасове.

Народноослободилачки покрет је са своје стране, према својим могућностима, предузимао све што је могао како би спречио окупатора да терорише и пљачка незаштићени народ. Тај отпор се стално повећавао да би по ослобођењу Србије формирани ратни судови уз помоћ комисија за утврђивање ратних злочина осудили све познате ратне злочинце на заслужену казну смрти или, што је био ређи случај, дугогодишњу робију.

Примењујући најбруталнији терор у Србији, нацисти су нанели огромне губитке њеном становништву. Само у Србији уништили су на разне начине око 80.000 лица.¹ Кроз логоре и затворе прошло је преко 100.000 лица. Око 70.000 радника послато је на принудни рад у Немачку. У Норвешку је интернирано преко 4.000 лица, а деесетине хиљада лица у концентрационе логоре у Немачку и друге земље окупиране Европе. У квислиншким одредима присилно је било мобилисано просечно 20 000, а у Националној служби рада око 15.000 лица.

¹ Види прилог бр. 4, у коме пише да је до јесени 1943. уништено око 75.000 лица.

Осим тога, у заробљеништву се налазило око 200.000 бивших југословенских војника, углавном са територије Србије.

Поред тога, Србија је потпуно опљачкана, разрушена и потпуно онеспособљена за привредни живот, тако да јој је било потребно неколико година да се опорави од последица рата.

Нацисти су применом најбруталнијег терора, који је, "између осталог, био заснован на расној и антикомунистичкој основи, успели да униште на десетине хиљада становника Србије и да разоре на хиљаде насеља. Међутим, постојање НОВ Југославије и њена борбена дејства, као и одлучујуће победе армије Совјетског Савеза спречиле су их да спроведу у дело све намераване злочине, који су се, у крајњој линији, сводили на прстепено истребљење становништва Србије.

Своје основне циљеве методом терора (угушиваше НОП-а, одржавање мира у Србији и опљачкање њеног становништва) окупатор није успео до краја да оствари захваљујући енергичном отпору свих чланова КПЈ ж бораца НОП-а, затим борбеној традицији и патриотизму целокупног становништва Србије. Сва ова позитивна својства становништва усмеравала је КПЈ у непошtedној борби против нацистичких освајача.

**НАРЕДБА ВОЈНОУПРАВНОГ КОМАНДАНТА СРБИЈЕ
ОД 28. ФЕБРУАРА 1943. ГОД.**

Одмазда уништавањем људских живота.

Све већи значај који се придаје акцији обједињеног и одређеног руковођења одмаздама при угушивању устаничког покрета у Србији, а нарочито при извршењу најтежих одмазди, наике уништења људских живота, захтева да се у томе смислу издају нове заповести са општом важношћу за цело ово подручје.

I. У којим случајевима долази у обзир извршење мера за одмазду.

1. Лична безбедност

Одмазда се врши у случају атентата на живот:

- а) Немаца из Рајха или Немаца фолксдојчера (оружане силе, лица на служби у оружаном сили или Немаца цивила);
- б) припадника бугарског окупационог корпуса;
- с) Јшца која се налазе у служби окупационих сила без обзира на њихову националност;

д) чланова српске владе или српских чиновника на руководећим положајима (окружних, среских и општинских начелника), официра Српске државне страже, Српског добровољачког корпуса и других.

Извршењу одмазде приступа се:

- а) ако у року од 48 часова атентатори не би били ухваћени;
- б) ако је атентат на горња лица извршен из политичких разлога и
- с) ако је атентат имао за последицу рањавање или смрт дотичних лица. Убијању се приступа и тада ако одведено лице не буде враћено по истеку датог рака за његово враћање.

Извршење мера одмазде за у борбеним акцијама погинуле или рањене борце припаднике окупационих сила или српских борачких јединица, зависиће од тога да ли су ти губици наступили услед непријатељског препада или у току извођења сопствених акција (на пример, претреса или хапшења). У овом последњем случају вршење одмазди углавном не долази у обзир.

2. Безбедност објеката

Одмазда ће се вршити, сем тога, и у случају напада на постројења која су важна за рат, а нарочито на саобраћајна средства, саобраћајне путеве, на објекте за везу и снабдевање и на индустријска постројења под претпоставком:

- а) да је нападом причињена штета и
- б) да у року од 48 часова атентатор није могао бити ухваћен.

II. Квоте и одмазде.

До даљег наређења, ако се за поједине случајеве не би изузетно одредило друкчије, важиће квоте:

1. За једног убијеног Немца или једног убијеног Бугарина стрељати за одмазду 50, а за 1 рањеног Немца или 1 рањеног Бугарина стрељати за одмазду 25 затвореника.

2. За 1 убијено лице од оних који су наведени у тачки I 1. c) и d) стрељати за одмазду 10, а за 1 рањено лице стрељати за одмазду 5 затвореника.

3. За нападе на објекте по тач. 1/2 може се према тежини случаја стрељати за одмазду до 100 затвореника. У лакшим случајевима може бити довољно да се за одмазду изврше колективне казне (спаливање кућа, новчане контрибуције, давање стража за чување објекта, хапшења итд.).

III. Која лица треба стрељати за одмазду

1. Поступак по коме се, после препада или дела саботаже из најближе околине где је дело извршено, без избора хапсе лица над којима ће се извршити одмазда, руши углед окупационе силе, као и веру у њену праведност, и натерује да се и лојалан део становништва одметне у шуме. Стога се забрањује примена овог начина за вршење одмазде.

Ако се, пак, истрагом на лицу места за извесна лица утврди да су отворено или прикривено садејствовали са нападачима, или су се та лица свесно држала пасивно према кривцима, то ће на првом месту стрељати та лица као непосредни помоћници бандита. У огласима се мора нарочито истаћи то њихово саучесништво.

2. Ако се такви сарадници не би могли пронаћи, то се мора прибећи лицима која се, без обзира на то што не стоје у вези с појединим атентатима, ипак морају сматрати као одговорни за учињена дела. Као одговорна лица треба првенствено сматрати она која припадају или Дражи Михаиловићу или комунистима.

3. За циљеве одмазде неће се употребљавати:

а) Лица која су својим држањем доказала да су противна циљевима које заступају устаници, затим лица, као, на пример, чиновници, којима је гарантована лична безбедност.

У нарочито образложеним изузецима решава командујући генерал и заповедник Србије,

б) Женска лица и омладина испод 16 година могу бити стрељани само ако су били извршиоци дела или су били помоћници бандита.

4. Лица која се на основу ових директива могу употребити за општу одмазду даваће, по правилу, командант полиције безбедности из средине оних који су му сумњиви, сходно наређењу ове команде 1а пов. бр. 509/42 од 4. XI 1942, упућена ад стране трупа и полиције за време извођења редовних акција, уколико ова лица не би имала услове да се као невина отпусте из заробљеништва или уколико исту нису послата на принудан рад или на обавезан рад као слободњаци.

5. Затвореници за одмазду прикупиће се и сместити по срезовима у своје засебне логоре. За образовање ових логора следује једновремено посебна заповест. У логорима увек мора бити довољан број оваквих лица.

Уколико у појединим случајевима не би било уопште подесних лица за одмазду, или их не би било довољно на лицу места, то ће се недостатак требовати из суседних логора, односно из сабирног логора у Београду.

6. Уколико би биле потребне нарочите акције за добијање затвореника за одмазду, то ће се првенствено узети за ту сврху лица из спискова сумњивих лица, које воде српски срески начелници у својим надлештвима (Види 1а бр. 184/43 од 14. II). Овакве акције одређиваће фелдкоманданти у сагласности са командујућим генералом и заповедником Србије (1а).

7. У појединим случајевима, из средине затвореника за одмазду бираће се она лица која имају крвне везе са вероватним извршиоцем дела, или, пак, она која негују симпатије према бандитима. Услед садашњег непријатељства које постоји између припадника Драже Михаиловића и комуниста, убијање у циљу -одмазде припадника једне групе за извршена дела од стране друге групе и обратно донело би више штете него користи, јер би то давало само подстрека за даље атентате.

Према томе, избор лица као затвореника за одмазду, зависиће у појединим случајевима начелно од тога којој политичкој групи припада атентатор. Ако се не би могла утврдити политичка припадност извршиоца дела, онда ће се за одмазду употребити подједнак број припадника комуниста и ДМ. Лица предвиђена за стрељање у циљу одмазде треба узимати по могућству из оног краја у коме су атентатори били стално настањени или у коме је било дело извршено.

IV. Које су службене установе надлежне за вршење одмазде

1. Припремне послове за извршење одмазди свршава фелдкомандант. Он проверава, после саслушања заинтересованих надлештава, да ли у датом случају постоје предуслови за извршење одмазди; ако такви услови постоје, онда фелдкомандант чини предлог командујућем генералу и заповеднику Србије да одмазду треба извршити. Предлог мора да садржи: кратак извештај о извршеном делу, текући губици, односно причињена штета, политичка припадност извршиоца дела, број лица која су предвиђена за стрељање у циљу одмазде.

2. Командујући генерал и заповедник у Србији доноси решење за извршење предложене егзекуције и о томе издаје заповест писмено или депешом.

3. За извршење одмазде фелдкомандант одређује оног крајскокоманданта на чијој је територији извршено дело или, пак, оног на чијој је територији завичај извршиоца. Потом крајскокомандант предлаже фелдкоманданту за дати случај она лица која су сходно тач. III. под 7 ове заповести подесна за стрељање, а по претходном саглашавању са надлежном експозитуром установе службе безбедности, као и по саслушашу надлежног српског среског начелника.

4. За извршење егzekуције надлежни крајскокомандант издаје потребне директиве. Трупe и полиција поступиће у свему по његовом тражењу у циљу извршења исте. Углавном за губитке које је претрпела трупа казну одмазде извршиће трупе. Полиција ће формирати егzekутивне командосе за извршење одмазде за освету својих губитака а, сем тога, и за освету општих губитака невојних лица и причињене штете на објектима.

5. Стрељање затворених у циљу одмазде вршиће се углавном без учешћа становништва и на забаченим местима. Српска светишта не смеју се стварати. Лешеве треба дубоко сахрањивати. Поименични списак убијених надлежна крајскокомандантура достављаће фелдкомандантури, која ће по нарочитом предлогу издавати умрлице.

6. Крајскокомандант, који је одговоран за извршење казне одмазде, подноси извештај о извршењу непосредно фелдкоманданту. Овај наређује оглашавање и извештава даље депешом командујућег генерала и војног заповедника у Србији. Један примерак оглашеног документа о извршењу одмазде треба доставити накнадно заповеднику Србије.

V. Оглашавање мера за одмазду

Пошто мере одмазде не представљају само казну за извршене злочине, већ оне својим застрашујућим дејством, пре свега, треба да служе и за то да се спрече такви злочини у будућности, то се свака извршена мера одмазде мора обнародовати. Оглашавање се мора извршити тако да га могу читати или за њега дознати и извршиоци дела и лица која су им блиска.

У тексту оглашеног документа мора се нарочито подвући злочиначки карактер извршеног дела, као и кривица стрељаних лица.

Стрељане, дакле, не треба називати 'лицима', већ комунистима, Михаиловићевим присталицама и помагачима бандита. При оглашавању уместо потписа ставити реч фелдкомандант.

VI. Затвореници за одмазду као таоци

1. Сви затвореници за одмазду који се налазе у логорима крајскокомандантура важе као таоци. Имена свих оних који се налазе у логору објавиће се становништву целог подручја командантуре са претњом да сваки од ових својом главом јамчи за прекршаје наведене у 1 одељку ове заповести. Ако би у појединим случајевима трупaма требало талаца, оне ће их углавном требовати из логора надлежних крајскокомандантура.

2. Уколико би се на основу до сада издатих заповести код потчињених јединица и установа налазила лица у притвору као таоци, то ће њихови шефови, у сагласности са службом безбедности (СД), реншти која ће од тих лица, као подесна за затворенике у циљу одмазде сходно одредбама наведених у одељку III. тачка 1. ове заповести, бити пребачена у логоре као затвореници за одмазду. До сада вршена замена ових лица отпада. Сва остала лица треба отпустити. Извештај о извршењу поднети од 20. III 1943.

3. Ако би и убудуће наступила потреба за то да ипак треба ухапсити извештај број лица као таоце, а са циљем да се у одређеним усамљеним случајевима има поступати сходно одељку III. тачка 6. ове заповести, односно надлежности и поступка за извршење одмазди над таоцима као затвореницима за одмазду, важи одељак 4. ове заповести.

VII. Ступање на снагу ове заповести

Ова заповест ступа на снагу одмах чим се прими, и извршење одмазди у духу њених одредаба треба одмах да отпочне, а најкасније 5. III 1943. године.

ИАРЕДБА КОМАНДАНТА ЈУГОИСТОКА ОД 22. ДЕЦЕМБРА 1943.

Мере одмазде

Фирер је наредио јединствену акцију против комунистичке опасности на Југоистоку, за чије је политичко руковођење одговоран посланик Нојбахер. До сада уобичајене казне освете и мере одмазде морају убудуће да носе обележје нових политичких смерница.

Први принцип мора бити: при нападима и саботажама итд. сам починилац да се ухвати а мере одмазде предузети у другој линији, ако се од њих очекује да могу да спрече будуће нападе.

За држање трупе важе досадашње одредбе. У споразуму са војним заповедником Југоистока и послаником Нојбахером издају се следеће смернице:

А. У којим случајевима долазе у обзир мере одмазде

1. Лична заштита

Одмазда се примењује за напад на живот:

а) једног Немца или фолксдојчера (припадника Вермахта или Немца цивила);

б) припадника савезничких трупа;

• с) лица које је у служби окупационе силе без обзира на његову националну припадност, ако то захтева углед дотичног лица и окупационе силе;

д) члана домаће владе или руководећег чиновника.

Мере одмазде се предузјмају ако:

а) починилац дела није могао бити ухваћен за 48 часова;

б) ако је напад на штићену личност наступио из политичких разлога;

с) ако је напад довео до повреде или убиства. Сматра се убиством ако се одведени не врати по истеку одређеног времена.

Изузетак

Губитке који су настали у борби у основи не светити.

2) Заштита објеката

Осим тога, мере одмазде се примењују за сваки напад на за рат важна постројења, нарочито на саобраћајна средства и путеве, постројења за информацију, индустрију и снабдевање, под претпоставком

- a) да је штета наступила
- b) и да починилац није ухваћен за 48 сати.

B. Квоте за одмазду

1) Квоте за одмазду нису одређене. До сада о томе издате наредбе попући. Обим одмазди у сваком појединачном случају претходно да се утврди.

2) Мере одмазде састоје се у:

- a) стрељању, односно вешању
- b) уништењу насеља
- c) казнама у новцу, стражи и затвору.

C) Ко сме спроводити мере одмазде?

Одмазда за нападе који су уперени против трупе и постројења сме бити наређена само од немачког команданта са дисциплинским правом кажњавања дивизијског команданта у споразуму са надлежним фелдкомандантом.

Ако не дође до споразума, одлучује надлежни територијални командант. Мере одмазде за губитке у авијацији, морнарици, полицији и ОТ принципијелно наређује територијални командант.

Све друге мере одмазде, на пример, за цивиле Немце, лица у служби окупационе силе и заштите објеката наређује надлежни фелдкомандант.

При спровођењу мера трупа да помаже фелдкомандантурама. У Хрватској, опуномоћени од домаће владе при немачким командама власти овлашћени су да доносе одлуке о одмаздама. Исти принципи као у Хрватској да се примене и у Албанији.

Учешће домаћих влада и управа у Грчкој, Србији, Црној Гори регулише конкретним одредбама територијални командант.

При избору затвореника за одмазду и талаца да учествују у датом случају органи SS и полицијског вође (SD) и Абвер.

Која лица да се употребе за извршење одмазде

1) Поступак по коме се после једног напада или акта саботаже врше мере одмазде из ближе околине места у коме је почињено дело без избора личности и насеља, пољуљава поверење у правичност окупационе силе и нагони у шуме и лојални део становништва.

Таква форма спровођења мера одмазди забрањује се. Покаже ли истрага на лицу места отворено или прикривено учешће или свесно пасивно држање одређеног лица према починиоцу дела, то да се у првом реду стрељају та лица као помагачи и њихова насеља да се униште. У јавном саопштењу изричито указати на њихову кривицу.

2) Ако се саучесници не пронађу, морају бити обухваћена лица која не стоје у вези са појединим делом, али упркос томе сматрају се као одговорна. Одговорна су у првом реду таква лица која проповедају комунизам.

3) Показало се као корисно ухапсити таоце из предострожности и то само такве на којима се могу спровести мере одмазде према наведеним смерницама.

4) Да се не употребе за циљеве одмазде

а) лица која немају ничег заједничког са циљевима устаника, или лица као, на пример, чиновници, којима је загарантована лична безбедност.

б) Жене и деца смеју да се стрелјају само као учесници или помагачи банде.

с) Непријатељи комунизма, уколико сами не предузимају непријатељске радње против у тачки 1. и 2. наведених лица или објеката.

Е) Објављивање мера одмазди

Свака мера одмазди мора бити објављена. У садржини објаве мора да се налази подмуклост дела и сукривња егзекутираних.

Пошто у веома различитом простору Југоистока не може се за све случајеве издати јединствена наредба, овлашћујем територијалне команданте у споразуму са вишим командантом да издају одредбе, нарочито о учешћу домаће управе приликом егзекуције, о форми спровођења казних мера, као и о њиховом објављивању. Све овој наредби опречне заповести престају да важе.

*

Надлежни војноуправни командант за Србију издао је за Србију посебну наредбу 1. јануара 1944, где је прецизирао неке детаље како вршити одмазде на њему потчињеној територији.

„1) Надлежни за наређења о мерама одмазди су фелдкоманданти, који спровођење могу да пренесу надлежним крајскокомандантима. У посебним случајевима задржава за себе право да донесе наређење војни заповедник.

2) Пре наређења једне мере одмазде телеграфски прибавити дозволу војног заповедника. Захтев мора садржати: кратак садржај претрпљених губитака, односно штете, политичку припадност почиоца, предвиђене мере одмазде према врсти и обиму.

3) За спровођење мера одмазди подесна лица или насеља да се одреде после претходних контаката са надлежном службом безбедности и Абвера. Да се чује и мишљење српског окружног начелника.

4) Трупe и полиција да изађу у сусрет захтеву за спровођење мера одмазде. Трупа која претрпи губитке врши сама одмазду. Полиција ставља на расположење егзекутивну групу за освету сопствених губитака и за све нападе на чуване цивиле и објекте.

5) Спровођењем мера одмазди да се достави у дневном извештају са примерком објаве, која је потписана са 'фелдкомандант'.

6) Хапшење талаца у циљу спречавања даљих напада наређује фелдкомандант уз одобрење војног команданта Југоистока. Што се тиче даљег поступка важи тачка 2.

7) Учешће српске владе и управе при спровођењу мера одмазди може уследити и ангажовање српских оружаних одреда на њихов захтев.

8) Наредбе командујућег генерала од 28. II 1943, 29. V и 31. VII престају да важе. Да се обустави поступак одмазди које не одговарају овој заповести."

НАРЕЂЕЊЕ МИЛИАНА НЕДИЋА 15. АВГУСТА 1944. ГОДИНЕ

1. У интересу реда и мира, безбедности и сигурности грађана, могу се конфинирати или за таоце узети сви они који делом или речима покушају: да наруше ред и мир и доведу у питање сигурност и безбедност грађана, у данашњој тешкој ситуацији.

2. Конфинирати се морају и у логор ставити, привремено или трајно, следећа лица:

а) која делом или речима проповедају комунистичке идеје, овима симпатишу и у извршењу злочиначких дела помажу;

б) која покушају да данашње стање путем силе промене наруше ред и мир и доведу у питање јавни саобраћај, безбедност и сигурност грађана;

в) која руше, кваре и уништавају државно и народно добро или овима помажу;

г) која врбују друге за комунистичке редове и врше курирску* службу за рачун комуниста;

д) која растурају комунистичке летке и брошуре или хвале комунистички режим;

ђ) која прикривају комунисте и неће властима да их покажу иако знају да су комунисти;

е) која врбују и другог наговарају да се од власти у шуму одметне и чини кажњива дела на штету Срба;

ж) која снабдевају комунисте у шуми: оружјем, муницијом и оделом и на тај начин омогућују њихову разорну акцију;

з) која поступке власти и њихове наредбе које су у општем интересу издате омаловажава, критикује или их уништава, ако су јавно истакнуте;

и) која не буду хтела, без довољно оправданих разлога, да изврше задатак за опште добро народа који му је од власти у дужност стављен;

ј) познати криминални и сумњиви типови који су опасни по ред и поредак;

к) која неће да раде, већ да саботирају и својим неупутним поступком забуну у народу стварају;

1) која намерно, лажно и тенденциозно вести преносе у циљу стварања забуне код народа;

3) За таоце се могу узети следећа лица:

а) политички сумњива и негативна лица;

б) познати нерадници, алкохоличари и сумњиви криминални типови, који су властима као такви познати;

в) која у породици имају кога од рођака у ПРВОЈ линији сродства да је се у шуму одметнуо као комуниста;

г) родитељ, одбеглих војника из Српских оружаних одреда;

д) родитељи оних који се од власти крију у циљу избегавања војне обавезе у Српским оружаним редовима;

ђ) Симпатизери комунизма и њихови агитатори.

4) Сва напред поменута лица, имају се кажњавати и категорисати од месних полицијских власти на следећи начин:

а) ПРВА КАТЕГОРИЈА: На трајно елиминисање из друштва као посве штетни по ред и поредак који су: познати комунисти и издајници, без обзира на пол и године старости, чији је рад несумњиво тежак по данашње стање и истрагом утврђен, на ширењу комунистичких идеја и извршењу злочиначких дела; који свесно комунистима у ширењу комунистичких идеја помажу, ове са оружјем, муницијом и другим експлозивом снабдевају, који: руше, кваре или уништавају државно и народно добро; који врбују друге за рачун комуниста и врше курирску службу;

б) ДРУГА КАТЕГОРИЈА: На дуже елиминисање из друштва и евентуални упут на принудан рад они који су: симпатизери комуниста и шире њихову пропаганду; који комунистички покрет новчано и у одећу помажу; који прикривају комунисте и растурају њихов пронагандни материјал и шире њихове идеје; уколико њихов рад не буде тежак и важан као оних у првој категорији и истрагом није утврђен до детаља.

в) ТРЕЋА КАТЕГОРИЈА: Имају се судити да у логору проведу од ТРИ месеца до ДВЕ године они који: симпатишу комунистима и властима као такви познати: сви противници данашњег стања и покретка; они који неће да изврше задатак који им је од власти у дужност стављен у општем интересу; који наредбе власти критикују, омаловажавају и уништавају; који у кућу примају или прикривају комунисте; који намерно у циљу забуне преносе лажне и тенденциозне гласове; познати сумњиви и криминални типови, нерадници, алкохоличари и саботери, чија кривица није доказана иако дела учињена нису тешка као код горњих, и осталих који су штетни и опасни по ред и поредак.

г) ЧЕТВРТА КАТЕГОРИЈА: Имају се судити од ШЕСТ месеци до ДВЕ године да проведу у Заводу у Смедеревској Паланци, ради исправке и то: Сва непунолетна лица оба пола и школска омладина који: симпатишу комунистима, читају комунистичку литературу, хвале комунистички режим, врбују друге за комунистички режим, растурају комунистички материјал, прикривају познате комунисте и са њима се друже, ако њихова дела нису теже природе и нису истрагом утврђена као и код горе означених.

д) ПЕТА КАТЕГОРИЈА: Таоци по комунистичкој линији: који су као комунисти сумњиви и засад притајени; који имају кога у одметништву у комунистичким редовима а са њима су у ПРВОЈ линији

сродства; који се друже са сумњивим особама и ако их у кући при-
мају и томе слично.

ђ) ШЕСТА КАТЕГОРИЈА: Таоци по политичкој линији,' који су
познати као политички сумњиви, познати левичари, негативни људи;
који примају сумњиве и са њима се друже и сви они који су према
налазу власти опасни по ред и мир.

5. Таоци ће се узимати на неодређено време, према ситуацији
у земљи од сродника у ПРВОЈ линији, а никако и од даљих рођака
и незаинтересованих лица. За узимање по политичкој линији пред-
виђених у шестој категорији тражити одобрење од министарства уну-
трашњих послова сагласност.

Ова наредба ступа на снагу ОДМАХ по пријему исте и има се
чувати од стране шефова надлежства лично и извршавати."

ТАЈНЕ ДРЖАВНЕ ПОЛИЦИЈЕ (GEHEIME STAATSPOLIZEI)

скраћено: Гестапо

за Србију. Део 1.

Поверљиво у руке. шефу одсека 4

(Примедба: сваки шеф одговоран је за примерак ове формације и дужан је исту уз потпис предати своје следбенику у случају прекомандовања)

Dr Schäfer с. р.

Заповедник тајне полиције SD-а у Србији

Напомена: Пошто сама формација Немачке државне тајне полиције означава сувопарно само одсеке, имена и њихове нумере, односно бројеве људи који сачињавају ГЕСТАПО са централом у Србији и спољним командама по унутрашњости Србије, то, с обзиром на важност лица која имају нарочито функционисање у зликовачке делатности самог ГЕСТАПО-а, као личне заштитне гарде Адолфа Хитлера и нациста, односно националсоцијалистичке Немачке, а имајући могућности да од оснивања, односно постанка ГЕСТАПО-а у нашој земљи неопажено, али врло пажљиво пратим све њихове злочиначке подвиге, то ћу укратко али јасно описати зликовачки рад тих злочинаца који раде у појединим одсецима ГЕСТАПО-а. Мање важна лица набројаћу како то сама формација набраја, тј. преписаћу само толико да се зна да овај превод формације једне установе, која је врло мрачна и чији функционери можда бирани, морају да су из праксе давно већ изгубили појам осећаја човечности, ако не оригинал оно дословно препис те формације, коју само шефови одсека држе у панциркасама, спокојни да је они само познају и из опрезности стављају у касе да не би допале у руке нежељених.

Напомињем да ову формацију не треба дати путем Радио-Лондона у јавност, бар за сада још не, јер би можда била ускраћена моја даља делатност у корист наше организације

Аугуст

Заповедник тајне полиције и SD-а у Србији

Dr Schäfer, SS-Standartenführer

Службена ознака 50 (у цивилу 774)

(станује у самој згради Ратничког дома)

Поред тога, има још два приватна стана: вила на Дедињу и приватан стан у Француској 22.

Канцеларија службена у Ратничком дому, I спрат

Предсобље: секретарица гђа Kaiser

Ађутант: SS-Untersturmführer Molder, сл. ozn. 54.

Заступник Dr Schäfera: Teichman, SS-Obersturmbahnführer, сл. ozn 25 цивил 158.

Предсобље: секретарица гђа Remberg

Вођа за везу код командујућег генерала у Србији (овде следи нарочити израз, који би на нашем језику значио пресељење а на немачком UMSIEDLUNG, што значи стрељани). То је нарочити израз Гестапоа; када стрељају наше људе, они ту реч у њиховом службеном језику кажу пресељени. Та реч, на жалост, много се понавља у интерној преписци — архиви Гестапоа, што сам имао прилике да видим и чујем. Ту дужност је имао члан Гестапоа: dr Weinmann, SS-Sturmbahnführer (мајор) сл. ozn. 28 (у цивилу 981). Дакле, приликом сваког стрељања наших људи, dr Weinmann као вођа за везу између Гестапоа и командујућег генерала у Србији имао је за дужност да реферише командујућем генералу колико је ког дана пресељено Срба или Јевреја, тј. стрељано.

О овоме стрељању постоји картотека, коју води један подофицир и уложићу све напоре да је у даном моменту приграбим уколико ови злочинци не буду смиренији. Иначе, до краја месеца, тј. до краја августа стрељано је свега 62.184. — Срба и Српкиња, а 13.862 Јевреја. Број побеглих Јевреја из самог Београда износи 3.816.—

Ови лешеви налазе се у Јајинцима. И о овоме поднећу накнадно опширан извештај.

Предсобље: секретарица гца Sachs

„ „ Kuserov (Рускиња, раније чиновница у једном нашем министарству; и о њој ћу касније прибавити опширније податке).

Други вођа за везу код командујућег генерала у Србији, шеф 5Б 2 одсека, SS-Obersturmführer Müller (обавља све послове у случају одсутности dr Weinmanna)

Шеф санитета: dr Jung, SS-Sturmbahnführer, сл. ozn. 15 (цивил 720) Службеници тога санитета:

Gelibrich, SS-Oberscharführer

Hoschek, санитетски помоћник., Hipo (помоћни полицајац)

Bayer, Hipo (Hil&polizist)

Pichner, Hipo

Weisenbach, Hipo

Сви ови хипо службеници у одсеку санитета стављају се у службу Гестапоа ноћу када су масовна хапшеша по вароши или када Гестапо нареди да иду у такозвани EINSATZ, што значи у потеру. Ове потере су врло честе нарочито сада у последње време откада су из „Принц Еуген"-дивизије, која је састављена само од Volksdeutsche, тј. Немаца из граница наше Југославије, изабрани и повучени

400 Volksdeutschera који владају перфектно нашим језиком, да би исти могли лакше да шпијунирају по унутрашњости наше земље. О овоме следи опширан извештај.

Одсек 1 и 2 (имовинско управно одељење)

Leiter: Heller, SS-Hauptsturmführer, сл. озн. 18, цивил 699.

Заступник: Schimcke, SS-Obersturmführer, сл. озн. 34.

Секретаријат: Zakor, SS-Untersturmführer, сл. озн. 98
гца Vorell, дактилографкиња

Персонални одсек: 1А Шеф: Moide, SS-Untersturmführer, озн. 54

Lang, стенограф

Lütkemöller, SS-Oberscharführer, сл. 87.

Umrat, SS-Oberscharführer

Jilke, тумач

Schulz, Нипо

Gacke, SS-Hauptscharführer сл. озн. 12

Severin, стенографкиња

Одсек регистратуре и S 1:

Hesse, SS-Unterstrumführer, сл. озн. 14

Braun, SS-Hauptscharführer

Strobel, SS-Oberscharführer, сл. озн. 62

Gusek

Bauer, SS-Scharführer

Eberhardt, SS-Unterscharführer

Tomann, SS-Rottenführer

Walter SS-Rottenführer

Sarkoparnig SS-Rottenführer

Sussman SS-Rottenführer

Ratz SS-Rottenführer

Bayer, Нипо

«

Pitmann, Нипо

Flug, Нипо

Dautermann, Нипо

Jakovec, Нипо

Taseaek, Нипо

Tschintschak

Rilli

Kobold

Гђа Freiberg, стенографкиња, сл. озн. 34

Müller, тумач сл. 70

гца Liedecke, стенографкиња

Одсек II А 5 (одсек који управља свом имовином заплећеном од наших Срба и јеврејском имовином)

У овом одсеку води се картотека заплећене имовине од Срба и она се означава као STAATFEINDLICH, то значи имовина непријатељска а затим води се посебно јеврејска имовина и обележава се као JUDEN VERMÖGEN!

У озом одсеку региструју се такође сви „пресељени“, тј. стрељани, они који су за собом оставили макар какав предмет, нпр. сат новчаник, нотес, слике, новац и томе слично, дакле, све ствари које су покојнику одузете приликом лишења слободе. Те ствари чувају се у оном логору све док се ухапшеник не пусти на слободу или стреља. Ако се пусти на слободу, враћају му се, ако га, пак, они стрељају, онда се сва оставштина стрељанога доставља одсеку II A 5.

Шеф овог одсека је: Walter, Untersturmführer

Lemnitzer, SS-Sturmscharführer

Kaiser, инспектор

Одсек II C 1. (мање важан одсек, води картотеку заплених јеврејских станова и намештаја у њима)

Bosch, Hauptscharführer, сл. 64

Andreas

Petzeiberger, Oberscharführer

Schultz, Oberscharführer

Fusche

Одсек II C 2 (одсек набавног материјала за канцеларије и за личне потребе персонала)

Hillmann, SS-Sturmscharführer, сл. 19

Kraft, Oberscharführer

Regenfelder, Rottenführer

Halter, Hipo

Schnippa, SS-Hauptscharführer

Hessler, SS-Oberscharführer

гца Ристић, стенографкиња

Хаускомандант — командант стана — зграде Ратничког дома: Sack, SS-Untersturmführer, сл. ozn. 53

Одсек II C 3 (Одсек за квартировање придошлих SS-припадника у Бгд.)

Audenritt, SS-Oberscharführer сл. 153

Hencke,

Kikov, стенографкиња

Одсек II C 10 (Благајна)

Kraft, SS-Sturmscharführer, сл. 17

Miche, SS-Rottenführer

Spee, SS- Strurmann

гђа Hermann, стенодактилографкиња

Одсек II D 1 и 2 (радио, телеграм, телефон-централe)

Радио-пријемна и отпремна станица:

Preis, SS-Sturmscharführer, сл. 48

FT Scherbrander, SS-Scharführer

Engelhardt, SS-Oberscharführer

Scholz, Hipo

Schalhas, SS-untersturmführer, сл. 38

FS

Rösner, SS-Oberscharführer
гђа Ruthie, стенотипистиња
гђа Dombora, телефонисткиња

тел. централа гђа Weingand телефонисткиња
гђа Kalcaj, телефонисткиња
гђа Wolf

Одсек II D 3 (Fahrbereitschaft-Гаража)

Mussman, SS-Untersturmführer, сл. 10

Radke, SS-Hauptscharführer, сл. 65

14 луксузних аутомобила, 26 камиона, 7 полутеретних кола, 58 шофера, 12 специјалних механичара и 8 радника. Напомена: имена се не налазе у формацији.

Одсек за исхрану:

Krop, SS-Sturmscharführer, сл. 13

Ericke, SS-Rottenführer

Niedermayer, помоћни полицајац

Varga, помоћни полицајац

Eberhtrdt, помоћни полицајац

Biebär помоћни полицајац

Одсек III (Одсек за шпијунажу за Гестапоом у Бугарској, Грчкој и Хрватској), додато: Албанији и Италији.

Leiter: Rechseisen, SS-Sturmbahnführer, сл. 45, цив. 30

Предсобље: секретар гца Haring, сл. 56

Ађутанти: Preisner, SS-Hauptscharführer, сл. 84

Englert

III A (Бугарски одсек)

Schulz, SS-Obersturmführer, сл. 86

Schröder, SS-Oberscharführer

гђа Peinig, стенотипистиња

гђа Düring, стенотипистиња

Hans, Hipo

III B (Грчки одсек)

Bock, SS-Oberscharführer сл. 43 (редовно облачи нашу сељачку униформу, тј. одело). Он је од оснивања у Београду.

Smith, SS-Unterscharführer, сл. 55

гђа Ost, стенотипистиња

III C (Хрватски одсек)

Schröder, SS-Obersturmführer, сл. 46, цивил 625

гђа Brod, стенотипистиња

Eckert, Hipo

гђа Brod, стенотипистиња

Rickert, Hipo

III D (Албански одсек)

Heintschel, SS-Hauptsturmführer, сл. 47, цивил 330

Gro, SS-Hauptsturmführer, сл. 92

гђа Schöneburg, стенотилисткиња

III F (Италијански одсек)

Mayer, тумач, сл. 67

гђа Uhlenhaut, стенотиписткиња

Напомена: Овим одсецима придодат је један број жена и мушкараца, на жалост, наших Срба и Српкиња који говоре перфектно бугарски, грчки и италијански, те ови праве врло често путовања у ове земље и извршују дата им наређења. Тачан број наших запослених људи у овим одсецима верујем да ћу дознати и доставити накнадно са платним списком свих наших Срба који врше политичке функције за рачун Гестапоа у разним одсецима.

Одсек IV

Leiter: SS-Sturmabführer Sattler, сл. 27, цивил 610

Заменик Ditges, SS-Obersturmführer, сл. 33, цивил 274

Секретари:

Sadleder, Untersturmführer, сл. 32

Ratke, Sturmscharführer

Tiermann, Hauptscharführer

Wagner, Hipo

гђа Richter, стенотиписткиња

Напомена: Сатлер је преузео вођење спољне команде те је, према томе вођа одсека IV сада Дитгес. Ово је одсек специјално комунистички, али се узимају и употребљавају сви њихови људи у акцијама — потерама против наших људи, по потреби.

Одсек IV A 1 (референти, тумачи, стенотиписткиње)

Horsch, Sturmabführer, сл. 85

гђа Siska, стенотиписткиња, сл. 30

Klapper, Unterscharführer

гђа Bubenheimer, стенотиписткиња

Gabor, Hipo

Urlich, Hipo

гца Јан, стенотиписткиња, сл. 71

„ Soldke „

„ Schofran „

„ Doderer „

Домански, референт, тумач, потказивач, Руе, иначе, на жалост, чиновник нашег Министарства војске и морнарице, који је преко 20 година јео наш хлеб. Данас се он води у одсеку комунистичком, иначе делатност његова проширена је и позната у одсеку Бранта (Дража Михаиловић). Једном речју, хапси и води на губилиште кога и када хоће. Слепо му верују сви и његова реч значи наредбу у Гестапоу код Дитгеса ч Бранта. Жена му такође ради у Гестапоу код Дитгеса и Бранта, али њен главни „посао“ је тај да налази преко осталих јој познатих Руса рођаке ухапшених и за новац преко мужа чини ситне интервенције за крупне паре. Он и жена добили су комплетан петособни стан са намештајем бесплатно и то у Књ. Љубице у коме и даље оргијају Руси и *Рускиње*.
Madar, Oberscharführer

Ковачевић, тумач, потказивач и заменик Доманског. Нимало не заостаје иза Доманског, о њему ћу донети накнадно опширан извештај са списком осталих наших Срба, политичких функционера у Гестапоу.

Niedermayer, Hipo
Schubert, Sturmscharführer, сл. 93
Seifert, Hipo
Fischer, Oberscharführer, сл. 69
Kleiber, Unterscharführer
Adolf, Hipo
Kenn, Hauptscharführer
Rösner, Unterscharführer
Brod, Hipo
Hedrich, Hauptscharführer, сл. 31
Pfau, Unterscharführer
Legat,
Neuman, Hipo
Malek,
Klamt Sturmscharführer
Г-^hart. Unterscharführer
Schuh, Hipo

IV A 2

Fay, Sturmscharführer, сл, 77 ,
Langer, Unterscharführer
Wolf, Hipo
Pfeffer „
Metzger „

IV A 4

Schuster, Sturmscharführer, сл. 76
Nagel, Unterscharführer
Kutschera, Hipo

Одсеци капетана Бранта (Дража Михаиловић и његови припадници)

Одсеци који припадају под Брандта су:

IV A 3	IV B 1	IV B 2
IV C 3	IV C 3	IV C 4

Напомена: сви реферати носе службену ознаку. Вођа одсека Brandt, SS-Hauptsturmführer, сл. 29, цив. 484

Главни референти-секретари:

Ewerding, Obersturmführer, сл. 80
Franzesi, реф. и тумач сл. 22
Kosiolek, стенотигшсткниња
Bezler, Hauptscharführer, сл. 96
Dorsch, Unterscharführer
Doneker, Rottenführer

Stiebig, Rottenführer
Jakobi, Hipo
гђа Eisenberg, стенотиписткиња
„ Heinzer, „
„ Kalmar, „

Напомена: Franzesi, Volksdeutscher, један од оних који је и нашој југословенској војсци, носећи униформу резервног официра, радио и сарађивао са Културбундом а преко овога са Гестапоом до данас учинио да маса наших најбољих националиста буду доведени на губилиште у Јајинце.

Његово сарађивање је у последње време са Миодрагом Савковићем и Бором Дачином задавало страх великом делу грађана у Београду. Бора Дачин пред само своје хапшење предао је Францесију списак од 72 угледна трговца и грађанина Ваљева, обележених као присталице Драже Михаиловића и као такви они су на реч Дачинову већ прошле недеље извршили хапшења у Ваљеву, а неки су већ стрељани. Данас се Дачин налази у затвору Гестапоа и сам, јер је ухваћен од самих Немаца када је примио три милиона динара од једног нашег апотекара чији је брат био у логору на Дедињу, тобоже да ће га он из логора спасти. Новац је поделио са Францесијем, али није истога одао, јер рачуна на његову помоћ. Дачин је већ три недеље у затвору у Александровој улици бр. 5, али се већ говори у самом Гестапоу да ће Дачин ипак бити пуштен на слободу с тим да и даље продужи да „искрено“ сарађује са Гестапоом. Пошто Дачин, по говору Францесија, заиста има заслуга за Гестапо, то ће ови зликовци изгледа прогледати кроз прсте да би Дачин и даље лиферовоа жртве.

IV A 3

Karsch, Sturmscharführer, сл. 95
Barsic, тумач, Volksdeutscher, раније посрбљен, сада опет у свој род, али име задржао, рачуна на скору капитулацију те да ће име опет да му помогне.
Krose, Sturmscharführer, сл. 72
Bauer, Hipo
Koboldi, Hipo
гђа Wurst, стенотиписткиња
Schuldei, Hauptscharführer, сл. 35
Kranbrich, Unterscharführer,
Taborski, Hipo
Iitzemann, „

Напомена: Први Таборски Руе, злотвор према нашим националним људима. О њему поднећу посебан извештај, шта је све чинио. Тај је јео наш хлеб преко 20 година а наш народ сада једе његов чемер. Други, Hitzemann, Немац пореклом, иначе наш бивши држављанин хапси све редом нарочито кад се напије, станује на авалском друму у Шумадијској улици, страх и трепет улива када се појави у локалима где га познају. И о њему ћу поднети накнадно извештај.

Kremp, Sturmscharführer, сл. 35
Stroh, тумач, Volksdeutscher
Hitzig, Scharführer, сл. 82
Dussig, тумач, Volksdeutscher
Müller, Hauptscharführer, сл. 51
Reis, Hipo

гђа Schütz, стенотиписткиња

IV C 2

Reitzig, Sturmscharführer, сл. 58
Lederer, Hauptscharführer,
Markovic, Scharführer
Stien, Hipo
Quintus, Hipo
гђа Fritz, стенотшштскиња

Овим се завршава одсек капетана Бранта, али у формацију нису ушли помоћни полицајци, који имају само ту функцију када им се нареди да дејствују приликом хапшења, јер су они једна врста жандарма који етоје по касарнама и чекају наредбе овог иначе најразгранатијег одсека.

Edgar Enge, Hauptscharführer, сл. 36, иначе познат и у згради Гестапоа са надимком „целат“. Ово је човек који је извршио највећи део стрељања у Јајинцима. О њему поднећу опширан извештај са фотографијом и његовом тачном адресом места у коме живи он и његова породица у Лајпцигу, јер ће тај имати много шта да каже кад буде дошао моменат.

Јеврејски одсек

IV B 3 и IV B 4

Boden, SS-Untersturmführer
Schuhberger, стенотиписткиња (она води картотеку свих стрељаних Јевреја)
Stefan, тумач и реф.
Grosser, Scharführer, заменик Едгара Енгеа, целат, онај који сада стреља у Јајинцима
Martin, тумач, Volksdeutscher
Betzier

Овим се завршава јеврејски одсек, имовина свих предузећа заплењена у злату, брилијантима, персијским теписима, сребру и другим драгоценим стварима, дакле, покретним стварима; однета је већим делом у Берлин. Њена вредност износи око 420,000.000 динара. Све ове вредносне предмете преузео је Гестапо-мајор Клемт, који је све те ствари однео у Берлин и предао центрالي Гестапоа, а сада се практикује то да се све вредносне ствари које заплени Гестапо предају заповеднику Србије у руке и даље он поступа по наредби Берлина. Непокретна имовина Јевреја продаје се сада преко Државне хи-

потекарне банке, док је раније продавана преко одређеног комесара, који се налазио у Страхињића бана улици бр. 5.

Одсек за контрашпијунажу и за контролу наше полиције наших власти и одсек за врбовање наших људи и жена плаћеника

IV C 1

IV D

IV E 1

IV E 1

Шеф одсека: Zappe, Untersturmführer, сл. 39, цив. 830

секретаријат: Nährlich, Sturmscharführer, сл. 68.

Schneider, Hipo

гђа Samoukovic, стенотиписткиња

IV C 1

Seifert, Oberscharführer, сл. 57

Fellinger, Hipo

Regelin, Oberscharführer сл. 79

Galatovic, Hipo

гђа Kinntzel, стенотиписткиња

Schillig, Sturmscharführer, сл. 91

Bleich, тумач, Volksdeutscher

гђа Kirschengeser, стенотиписткиња

IV C 1/D

Huber, Hauptscharführer, сл. 41

Wolf, Hipo

гђа Lukaj, стенотиписткиња

IV D

Schubert, SS-Obersturmführer, сл. 81

Heuer, SS-Hauptscharführer,

Hemmel, тумач

гђа Rudnik, стенотиписткиња

IV E 1

Tomas, Sturmscharführer, сл. 42

Вилгорски, тумач и заменик официра за везу између наше Специјалне полиције и Гестапоа, иначе један од оних Руса који је такође ждрао наш хлеб, данас са нарочитим задовољством уништава наше људе.

гђа Tinta, стенотиписткиња

Piterich, Hauptscharführer, сл. 40

Apfeltaler, Hauptscharführer

гђа Rudemacher, стенотиписткиња

Mayer F., Hauptscharführer, сл. 79

Schneider Vikt, Oberscharführer

Koscher, Hipo

Schuster Hans, Scharführer, сл. 88

гђа Priesmayer, стенотиписткиња

IV E 2

Engstehold, Hauptscharführer, сл. 57

Wahl, Hauptscharführer, сл. 90

Bitzemann, тумач

КРИМИНАЛНИ ОДСЕК V

Leiter: Gorband, SS-Sturmscharführer, сл. 99, див. 512
гђа Nagel, секретарица
Horn, Scharführer, секретар
Felsmann, Sturmscharführer, сл. 298, референт
Grumbach, Hipo
Schederbeck, Sturmscharführer, сл. 25
Drechsel, Hauptscharführer, сл. 25
Pappert, Oberscharführer
Mayer
Schmidt, Scharführer
Gutier, Hipo
Kohlbach, Hipo
Voldin, тумач, Руче
гђа Kadde, стенотиписткиња
гђа Hennigs, стенотиписткиња

ОДСЕК VI

Leiter: Hausding, SS-Hauptsturmführer, сл. 52, цив. 212
Заменик: Berger, Untersturmführer, сл. 73
секрет. Schemmel, тумач, Volksdeutscher
секрет. Hellermann, тумач, Volksdeutscher
Schuster, Oberscharführer, референт, сл. 97
Jager, тумач
гђа Grepel, стенотиписткиња
Löwe,
Tomasin, Rottenführer
Pfeiffer, Hipo
IV F
Reiner, SS-Hauptsturmführer

ОДСЕК ЗА ПРИЈЕМ ПРИЈАВА-ТУЖБИ

Krege, Hauptscharführer, сл. 16
König, Hipo

ЛАГЕР ЗЕМУН САЈМИШТЕ (телефон 28-105)

Schertziger, Untersturmführer, командант лагера, сл. 16
Becker, Obersturmführer,
Schulze, Hauptscharführer
Schuster, Rottenführer
Mrthes, тумач
Werni, Hipo

ЛАГЕР ДЕДИЊЕ: телефон 27-321

Friedrich, Hauptscharführer
Krüger, Hipo

ПОЛИЦИЈСКИ ЗАТВОР у Александровој улици бр. 5
(тел. 30-165)

Burmeister, Hauptscharführer
Schmieder, Hipo, тумач
Richter, Hipo, тумач
Brenner, Hipo, тумач
Henig, Hipo, тумач
Blasnig, Hipo, тумач

КАСАРНА КНЕЗА ПАВЛА (телефон 20-334)

Engel, Sturmscharführer
Neuman, Sturmscharführer
Miler, Hauptscharführer
Winter, Unterscharführer
Pflug, Hauptscharführer
Zimmermann, Hauptscharführer
Alexander, Unterscharführer
II D 4
Novotin, Unterscharführer
Hass L "
Triwutsch, Rottenführer
Neff, Hipo
HC 4
Pritsching, Hauptscharführer

Dr Schäfer

заповедник тајне полиције и SD у Србији

Уложићу" све своје напоре да прибавим списак лица која имају у виду плате, репрезентације и др. награде од Гестапоа, тј. списак Срба Српкиња, Хрвата и Хрватица који раде у политичком правцу по наредбу Гестапоа. Поред тога, извештаје које будем слао треба да остану највећој тајности, јер у противном случају ја бих био откривен и свакако онемогућен да прибављам и шаљем за нас драгоцене податке, оји ће нам користити и сада и по завршетку рата.

Данас у суботу, 2. октобра, отишла је потера из Гестапоа састављена од 8 луксузних аутомобила и 12 камиона у правцу Чачка у сељачкој ношњи. Они имају око 200 људи и имају налог да уђу у главном штабу нашег чиче. По извештају њиховог шпијуна који крстари у околини Чачка у сељачкој униформи, треба да се чичин штаб налази у околини Чачка. Потребно је предузети мере да се тај крај Јавести уколико је то могуће.¹

¹) Ова шема Гестапоа у Србији потиче из друге половине 1943, а успео је да до ње дођу четнички обавештајци, чије име нисмо могли да утврдимо. Према коментарима у овом тексту треба бити резервисан пошто потичу од четнички оријентисаног обавештајца, а се зато шема може коректити. Једини недостатак је у томе што не садржи потпуна имена и функцијена личности које су радиле у Гестапоу. Негде је наведено име, а негде езиме.

TERROR AND CRIMES COMMITTED BY NAZI GERMANY IN SERBIA 1941—1944.

S u m m a r y

This work is a doctorate thesis, defended on the 4th of June 1968, before a mixed Yugoslav-German board of examiners at the Faculty of Philosophy of Humboldt University in Berlin (German Democratic Republic) under the title "TERROR AND CRIMES COMMITTED BY NAZI GERMANY IN SERBIA 1941—1944".

In eight chapters of the fundamental text, in the foreword and the introduction to the work are set forth the problem of war crimes and crimes against humanity as well as different forms of terror performed by the representatives of Nazi Germany on the territory of Serbia in the period from 1941 to 1944. In describing the crimes of the enemy who occupied the country, the author kept to the chronological order of expounding except in exceptional cases where he extracted and grouped particular problems, such as the persecution of the Jews and the concentration camps.

In order to state the historical data clearly the author divided the system of occupation and Nazi terror into periods. This conditional division of the interval 1941—1944, is separated into five periods, to wit: the first period comprising the year 1941; the second, 1942; the third, up to the end of August 1943; the fourth, to the end of 1943 and the fifth, the last year of the war.

In a short preface the author expounded which problem are comprised in his work, which difficulties he met with during his researches and he gave a short survey of the sources and literature he used.

The introduction sets forth legal and historical aspects of crimes and terror in general, then the attitude of the Nazis concerning the reprisals and their application to their own people and to other conquered peoples. At the end of the introduction there is a short historical account of political and economical relations between the Nazi Germany and the Kingdom of Yugoslavia, the April war of 1941, and the establishment of the German occupation administration and of Quisling authorities in Serbia.

The Nazis began to apply terror and to commit crime immediately after the invasion of Serbia by their troops and therefore it is not possible to speak about a „quiet spring“ (as it is frequently done by the surviving Nazis) till the beginning of the insurrection of the peoples of Yugoslavia under the guidance of the Communist Party of Yugoslavia. In the above mentioned period the Germans took measures with a view to terrifying the population of Serbia against venturing on a struggle against the enemy. These measures consisted of restricting the freedom of movement, periodic arrests, executions by shooting and stealing from people.

The Nazis expected that the people of Serbia would be successfully kept under control by applying various reprisals and induced to refrain from fighting for their freedom under the guidance of the CPY. Therefore, immediately after the German attack upon the Soviet Union and the beginning of the first attack of the partisan detachments upon the German units, they retorted by increasing the terror and mass crimes. Shooting, hanging, arrests and torturing in prisons and in camps, burning down human settlements, taking people by force to work in Germany or in the mines in the country were some of the methods by which they thought they would frighten the people of Serbia.

In carrying out this policy of violence they tried first to sow dissension within the Serbian people, based on adherence to different political parties and to present the crimes in Serbia as the result of mutual settling of accounts between various political groups in Serbia. When they failed in their endeavours and the few collaborators proved to be insufficient to repress the insurrection, they thought that the German police, known at that time throughout the world by their perfect methods of sadistic torturing of people, would manage to settle the accounts with the people inhabiting these regions with the Communist Party as the leading force of the insurrection.

When they felt that they were powerless to repress of the rebellion, the German commanders in the Balkan and in Serbia applied to Hitler for help and in autumn 1941 he allowed two fighting divisions to be brought here, one from France and the other from the Eastern front for a brutal requital not only to the partisan units, but also to the entire population of Serbia. These units and their commanders were given wide authorizations to shoot down 1 : 100 and, if necessary, to devastate whole regions and localities. They availed themselves abundantly of the opportunity to do so. In autumn 1941 they destroyed a series of human settlements in the region of the Drina river and shot down 4,000 inhabitants in their homes and on their fields; they killed men, women, children and old persons wherever they met them. They shot further, at Kragujevac, Kraljevo and from concentration camps, in the course of 1941, some 20,000 persons. A considerably greater number of them were taken to Germany for compulsory work or put into the concentration camps in the country.

Unlike in 1941, when the terror was carried out chiefly by German troops, in 1942 this role was assumed for the most part by police forces, which used improved criminal methods and in a more organized way. All concentration camps in Serbia: Nis, Banjica, Sabac, Sajmiste were under their command and served chiefly as sources of victims to be executed by shooting in requital for acts of sabotage in the course of the subsequent war years. The troops continued to take an active part in destroying the hostages, captured members of the People's Liberation Movement and of the CPY.

In 1942 the police system was suddenly strengthened to cover all branches of human activity in Serbia, and it was in immediate connection with the rise of importance of Himmler and police and secret service in general in Nazi Germany. In this year, the system for gradual destruction of the population of Serbia was entirely perfected.

All reprisal measures were regulated by precise orders as early as in 1942. The procedure was as follows: If a determined unit or service had losses, it informed the military administrative commander, proposing the measures of requital to be taken. Such requests were always granted and if the unit or the service in question had no prisoners at its disposal for the requital, they were usually taken from concentration camps. Thus, in 1942, the camps became main sources from which the prisoners were drawn to be executed by shooting for the requital.

In the first half of 1942, the German police first destroyed about 7,000 Jews and some 1,000 Gypsies by shooting them down or asphyxiating them in the trucks. The needs of the German war industry caused the Nazis not to shoot down the captured adherents of the People's Liberation Movement but to send the physically able ones to work in Germany or in other occupied countries. In the course of 1942 too, Serbia lost about 20,000 inhabitants who were executed by shooting or died in concentration camps. Some 4,000 people were sent to Norway to be interned there and many thousands of them to Germany and other countries of occupied Europe.

At the same time there was organized plundering of economic goods of Serbia by the Economic Staff with a view to derive the greatest possible benefit from the economy of Serbia to serve the high war objectives of the Reich. Great occupation expenses were also charged. They were not fixed but grew rapidly, so that they reached, at the end of the war, astronomical figures. This spoliation was carried out, regardless of the needs of the conquered people; the Nazis were not interested in knowing whether the people would be able to endure these privations or will not. In addition, with Nedic's help, the National Work Service, was organised in which 15,000 young people had to toil for the enemy who occupied their country. For those young people who refused to enter this Service and to work for the enemy the Institute for compulsory education (house of correction at Smederevska Palanka) was organised.

The second half of 1942 went by, characterized by the terror of the SS-division „Prince Eugen“ which was a reinforcement for occupying forces and considerably helped to disarm the legal cetniks and Kosta Pecanac's cetniks. This division committed a series of crimes upon the Serbian people, the greatest of which was the one at Kriva Reka. With its arrival began the persecution of cetniks. In the course of 1942. There were measures of requital for the killing of quisling soldiers and officials as well as for the disappeared Germans and Volksdeutchers (Germans formerly Yugoslav citizens).

At the end of 1942 Hitler gave instructions for a merciless struggle against the resistance movements in all conquered countries and it led to the shooting down of some 10,000 hostages in the course of 1943 in requital for the action of the People's Liberation Movement and some cetnik actions of minor importance.

In autumn 1943, reorganizing the command in the South East, the Nazis already realized that the war was lost for them and took the first steps to alleviate the terror and the measures of requital in order to win over the reactionary parts of the population to take sides with the enemy. The terror, however, was not stopped. They suspended it only against the cetniks, while they became still more brutal against the members of the People's Liberation Movement, their sympathizers and relations.

In the last year of war, the enemy occupying Serbia abode consistently by the policy inaugurated in 1941, with the only difference that the forces of the People's Liberation Movement were considerably stronger and prevented the Nazis from committing mass crimes, as they had done in 1942, and from plundering Serbia. The Nazis utilized the retreat from Serbia to destroy many towns, including Beograd, all thoroughfares, industrial installations and many other object, important for the economy.

By their policy of brutal violence and crime the Nazis inflicted huge losses to the population of Serbia. In the reduced Serbia, only, there were shot down, in the course of the war, some 80,000 persons. Over 100,000 people went through concentration camps and prisons. About 70,000 workers were sent to compulsory work in Germany. 4,000 people were interned in Norway and many thousands were interned in concentration camps in German and other occupied European countries.

The terror as a means of intimidating the population with a view to its exploitation, for preventing and repressing the insurrection produced an unfavourable effect in concrete situations on the people and led periodically to crises in the People's Liberation Movement as one, but not the only, cause. On the other hand, the terror provoked hatred among the people against the enemy and strengthened its determination to fight against the Nazis until the final victory. It created favourable conditions for mobilizing the people to join the lines of the People's Liberation Movement.

The People's Liberation Movement, on its part, undertook, according to possibilities, what it could in order to prevent the enemy from terrorizing and plundering the unprotected people. This resistance constantly increased and after the liberation of Serbia special court martials which were formed with the aid of the Commission for Establishing War Crimes, convicted all known war criminals and inflicted the punishments they deserved.

„ТЕРРОР И ПРЕСТУПЛЕНИЯ НАЦИСТСКОЙ ГЕРМАНИИ В СЕРБИИ В 1941—1944 ГОДАХ“.

Р е з ю м е

Данная работа под названием „Террор и преступления нацистской Германии в Сербии в 1941—1944 годах“ защищена в качестве докторской диссертации перед югославно-немецкой комиссией на Филосовском факультете Хумбольдтовского университета в Берлине (Германская Демократическая Республика) 4 июня 1968 года.

В предисловии, введении и восьми главах изложена проблема военных преступлений и злодеяний против человечности, а также различных форм террора, применявшегося представителями нацистской Германии на территории Сербии в 1941—1944 годах. При описании преступлений оккупантов автор в основном придерживался хронологического принципа, за исключением отдельных случаев, как, например, преследования евреев и концентрационные лагеря, когда изложение подчинял показу определенных проблем.

Для лучшей обзорности показа исторических фактов и события автор дал периодизацию оккупационной системы и террора нацистов. По той условной периодизации четырехлетний военный период (1941—1944) разделен на пять подпериодов. Правый охватывает 1941 год, второй — 1942 год, третий заканчивается в конце августа 1943 года, четвертый продолжается от конца августа во края 1943 года, пятый охватывает последний год войны.

В предисловии автор показал проблемы работы, трудности, с которыми встретился во время исследования, дал короткий обзор использованных источников и литературы.

Во введении показаны правовой и исторический аспекты преступлений и террора вообще и отношение нацистов к вопросу о мерах репрессий и их применении как по отношению к своему собственному народу, так и в отношении к другим покоренным народам. Во введении изложены также кратко история политических и экономических отношений между нацистской Германией и Королевством Югославией, Апрельская война 1941 года и установление немецкого оккупационного управления и квислинговской власти в Сербии.

Нацисты начали применять террор и совершать преступления сразу же после вступления их войск на территорию Сербии, т.е. до начала восстания народов Югославии под руководством Коммунистической партии Югославии. Поэтому не может быть и речи о некой „мирной весни“, о которой часто говорят пережившие войну нацисты. В то время немцы предприняли ряд мер для того, чтобы запугать население Сербии и отвлечь его от борьбы против оккупантов. Эти меры выражались в ограничении ободы передвижения, временных арестах, расстрелах и грабеже населения. Нацисты рассчитывали на то, что применением различных репрессивных мер сумеют обуздать население Сербии и воспрепятствовать его борьбе за свободу под руководством КПЮ. Поэтому сразу же после нападения фашистской Германии на Советский Союз и с началом первых наступательных акций партизанских отрядов на немецкие части, нацисты ответили усиленным террором и массовыми злодеяниями. Расстрелы, вешания, аресты и мучения в тюрьмах и лагерях, уничтожение населенных пунктов, угон на принудительные работы в Германию и на рудники в самой Югославии были теми методами, с помощью которых они стремились запугать население Сербии.

Осуществляя политику насилий и террора, немцы вначале попытались вызвать раздор в сербском народе на основе противоречий между различными политическими группировками и показать преступления в Сербии делом рук тех группировок, сводящих счеты. Погда им это не удалось и когда они не смогли с помощью горстки помощников подавить восстание, они прибегли к помощи немецкой полиции, известной в мире по самым совершенным способам садистского мучения людей, чтобы рассчитаться с народом Сербии и Коммунистической партией, являвшейся руководящей силой восстания.

Почувствовав свое бессилие подавить восстание, немецкое командование на Балканах и в Сербии обратилось за помощью к Гитлеру. Осенью 1941 года Гитлер разрешил перевести в Сербию две боевые дивизии, одну из Франции а другую с Восточного фронта, для грубой расправы не только с партизанскими частями, но и со всем населением Сербии. Эти части и их командиры получили широкие полномочия, состоявшие в том, что имели право расстреливать сто сербов за одного немца, и по своему нахождению уничтожать целые области и населенные пункты. И это право они широко использовали. Осенью 1941 года сожгли и разорили ряд населенных пунктов в Подриньи и расстреляли около 4.000 людей в домах и на нивах. Немцы убивали каждого, встреченного на их путь, независимо от того, был ли это мужчина, женщина, ребенок или старик. В Крагуевце, Кралеве, в концентрационных лагерях и в других местах расстреляли в 1941 году около 20.000. Значительно большее число угнали на принудительные работы в Германию и загнали в концентрационные лагеря на территории Югославии.

В отличие от 1941 года, когда террор осуществляли в основном немецкие войска, в 1942 году террор оккупантов осуществлялся преимущественно полицией, применявшей различные и утонченные методы злодеяний. Все концентрационные лагеря в Сербии (Ниш, Баница, Шабац, Саймиште) находились в ведении и под надзором полиции и служили в основном источником для организации массовый расстрелов в качестве мщения за партизанские действия в течение следующих военных лет. Пойска и в то время активно участвовали в ликвидации плененных представителей народноосвободительного движения и членов КПКХ

В 1942 году полицейский аппарат в Сербии усиливается и покрывает все грани деятельности, что непосредственно связано с подъемом Гимmlера и вообще полицейской и разведывательной службы в Германии. В тот год система постепенного уничтожения сербского населения действовала в полную силу.

Все репрессивные меры в течение 1942 года были регулированы приказами. Поступок был следующим: если какая-либо часть или служба терпели урон, они обращались к военно-управляющему коменданту с предложением применить меры отмищения. В таких случаях просьбы всегда удовлетворялись, и, если та часть или служба не имела заложников, их брали из концентрационных лагерей. Тем самым, в 1942 году концлагери стали главным источником, из которого пополнялись резервы для расстрелов в качестве мщения за потери немецкой армии.

Немецкая полиция в первой половине 1942 года уничтожила в начале около 7 000 евреев и около 1000 цыган. Они были или расстреляны, или задушены в душегубках. Ради удовлетворения потребностей немецкой военной промышленности нацисты решили не расстреливать всех, взятых в плен представителей народно-освободительного движения. Физически способных посылали на принудительные работы в Германию и другие оккупированные страны. Лишь в 1942 году Сербия потеряла около 20 000 людей, расстрелянных или умерших в концентрационных лагерях. Около 4 000 людей было интернировано в Норвегию, а десятки тысяч в Германию и другие страны оккупированной Европы.

В целях максимального использования экономики Сербии для военных нужд Райха был заведен организованный грабеж природных богатств, которым руководил так наз. Хозяйственный штаб. Были установлены высокие оккупационные расходы, которые не были фиксированными, постоянно росли, достигнув к концу войны астрономических цифр. Этот грабеж осуществлялся систематически, а немцы мало считались с тем, как будет жить поработенный народ, выдержит ли он тяготы и голод. С помощью Недича была организована и национальная служба труда, в которой на оккупантов работало в среднем 15 000 молодых людей. Для молодежи, отказывавшейся работать на оккупантов, было создано Заведение для принудительного воспитания молодежи, находившееся в Смедеревской Паланке.

Вторая половина 1942 года протекла под знаком террора СС дивизии „Принц Еуген“, усилившей оккупантские силы и помогшей разоружить легально действовавшие четнические отряды и четников Косты Печанцэ. Эта дивизия совершила ряд преступлений над сербским народом. Из тех преступлений самым жестоким и тяжелым *было* злодеяние, совершенное в Кривой Реке. С приходом этой дивизии началось и преследование четников. В 1942 году были введены и меры отщепености за квислинговских солдат и чиновников, как и за исчезающих немцев и фольксдойчеров.

В конце 1942 года Гитлер издал приказ о беспощадной борьбе против движения отпора во всех покоренных странах. Ссылаясь на этот приказ, в 1943 году было расстреляно около 10 000 заложников в качестве меры возмездия за действия народно-освободительного движения и некоторые мелкие четнические акции.

После реорганизации командования на Юго-востоке осенью 1943 года нацисты, сознавая, что терпят поражение в войне, предприняли первые шаги, свидетельствовавшие об ослаблении террора и мер возмездия, ради привлечения на их сторону реакционной части населения. Но сам террор не был прекращен. Он и не применялся лишь по отношению к четникам, а в отношении к представителям народно-освободительного движения, их симпатизерам и родственникам стал еще более жестоким.

И в последний год войны оккупанты в Сербии оставались верными политике, начатой в 1941 году. Однако силы народно-освободительного движения значительно окрепли и представляли главное препятствие для осуществления массовых преступлений и грабежа населения Сербии. Отступление из Сербии нацисты использовали для того, чтобы разорить многие города, а среди них и Белград, уничтожить все пути сообщения, промышленные и другие важные хозяйственные объекты.

Применяемая нацистами политика грубой силы и преступлений нанесла огромный ущерб населению Сербии. Лишь в территориально сокращенной Сербии во время войны было расстреляно около 80 000 людей. Около 70 000 рабочих угнано на принудительные работы в Германию. Свыше 4 000 интернирование в Норвегию, а десятки тысяч томились в концентрационных лагерях в Германии и в других оккупированных странах Европы.

Террор, применявшийся в качестве средства запугивания и с целью эксплуатации населения, а так же с целью воспрепятствовать и затем ликвидировать восстание, отрицательно влиял на народ и время от времени приводил к кризису народно-освободительного движения, являясь одной, хотя и не единственной, из причин появления кризиса. В тоже время, этот же террор вызывал ненависть в народе по отношению к оккупантам и усиливал его решимость бороться против нацистов до окончательной победы. Тем самым, создавались благоприятные условия для мобилизации народных масс в ряды народно-освободительной армии.

Со своей стороны народно-освободительное движение, используя имевшиеся возможности, предпринимало все, чтобы помешать оккупантам терроризировать и грабить безоружный народ. Отпор непрестанно рос. После освобождения Сербии были созданы военные суды, которые, с помощью комиссий по утверждению военных преступлений, должны были осудить всех известных военных преступников.

РЕГИСТАР ЛИЧНИХ ИМЕНА*

- Ајхман Адолф — 83, 92.
 Андорфер Харберт — 90, 237.
 Агадрић Иво — 49.
 Антић Додић Вукашин — 134.
 Аћимовић Мила — 30, 36, 41, 45, 51, 133, 235.
 Аксепијевић Влзда — 117, 236.
 Бабовић Глиша — 59, 116, 117, 151—153.
 Бадер Паул — 26, 57, 78, 90, 95, 101, 104—106, 109, 122, 130, 147, 157, 159, 162, 166, 168, 169, 177, 179, 181, 182, 185, 186, 189, 190, 246.
 Бадолџо Пјетро — 168.
 Бартел Валтер — 5, 9.
 Беговић Браигео — 155.
 Бекер — 92.
 Белић Александар — 72.
 Белић Обрад — 134.
 Беме Франц — 55, 56, 57, 58, 60, 61, 63, 68, 71, 78, 86, 123, 124, 246.
 Бенеш — 226.
 Бенцлер Феликс — 27, 45—48, 51, 54, 55, 80, 84, 85, 86, 89, 101, 108, 167, 171, 185, 201, 246.
 Берг Рудолф — 67.
 Берендс Херман — 226.
 Биџаљи Павле — 71.
 Бишофсхаузен — 65, 67.
 Благојевић Вера — 117.
 Благојевић Добрила — 195.
 Блобел — 143.
 Богдановић Душан — 195.
 Божовић Бранислав — 6, 66.
 Берковм Милан — 7.
 Борман Мартин — 18.
 Борота Стеван — 117.
 Бороцки Тодор — 127.
 Боешвчић Слободан — 122, 191, 211.
 Броз Јосип Тито — 6, 198, 203, 221, 276, 229.
 Broszat — 25.
 Brücker Christian — 29.
 Букумировић Србијанка — 138, 195.
 Буха Ваоилије — 195.
 Вагнар, мајар — 223.
 Вајс Алберт — 7, 17.
 Вајкс Максимилијан фон — 34, 35, 197, 198, 200, 201, 203, 204, 208, 217, 225, 237.
 Вајцекер — 89.
 Валтер, поручник — 87.
 Везенмајер Едмунд — 46, 84.
 Вејел, мајор — 225.
 Велебит Јубисав — 53.
 Велашевић Богдан — 134.
 Винцет Ото — 81.
 Висхаупт Ернст — 46, 48, 51, 55, 75.
 Витарсвић Алексагадар — 118, 164, 165.
 Витас. агвнт — 127.
 Вишшић Петар — 29, 217, 221, 222.
 Wuscht Johann — 23.
 Волф — 105, 106.
 Вребалов Вера — 134.
 Вујковић Световар — 133, 135, 139, 237.
 Вукићевић Ратомир — 138.
 Вукмановић Светозар Темпо — 163.
 Вуковић Марко — 139.
 Вукомановић Младен — 7, 132, 144, 145, 150.
 Вулић Никола — 72.
 Wulf Тиче* — 14, 21, 83, 92.
 Вучетић Даница — 195.
 Вучковић Војислав — 127.
 Гајић Ђура — 191.
 Га-јгнер Кург вон — 100, 101, 105, 167, 168, 189, 201, 202, 208, 212, 217, 237.
 Геригар Херман — 27, 67, 91, 107, 231.
 Герић Радомир — 134.

* У овај регистар унета су лична имена оних личности о којима се у књизи пише или се поклањају. Нису обухваћене личности у случајевима када се помоћу њих означавају групе или покрети, на пример, четници Драже Михаиловића, Љотићевци, недићевци, итд. Ткође нису унета имена припадника Гестапоа, која се налазе у прилозима. Ако се неко буде интересовао за ова имена, лако ће их пронаћи у прилогу бр. 4.

- Мајер Јооп — 117,
 Мајнеке — 146.
 Мајснар Аугуст — 101, 102, 105, 106,
 107, 108, 122, 123, 127, 128, 148, 149,
 151, 157, 162, 168, 169, 184, 186, 187,
 200, 201, 202, 203, 205, 206, 207, 212,
 217, 219, 226, 237, 246.
 Манојлотаи Љубиша — 6.
 Марић Јулијана — 126.
 Марјановић Јован — 5, 6, 7, 9, 25,
 29, 32, 35, 44, 45, 48, 49, 70, 72, 84,
 125, 126, 127, 151, 192, 193, 195, 228.
 Марковић Милан — 149.
 Марвовић Мома — 6, 222.
 Матијевић Милош Мрша — 69, 138,
 139.
 Магг Јозеф — 225.
 Мациоеич — 63, 64.
 Машић ЈБубомир — 74.
 Меј Андреас — 101.
 Мјесаршмит — 20.
 Миладиновић ЈБубомир — 138.
 Милер — 31, 32.
 Милетмић Вера — 195.
 Милетић Раде — 127.
 Миловаковић Коста Пећанац — 51,
 163.
 Милојковић Мирко — 6.
 Милосављевић Божидар — 138.
 Милосављевић Крста — 155, 186.
 Мимић Милош — 112, 241.
 Мирковић Милева — 195.
 Митић Милсрад — 204.
 Митровић Вукмца — 70, 138, 140,
 233, 235.
 Митровић Митра — 134.
 Митровић Ратио — 69, 71, 233.
 Михаиловић Дража — 105, 109, 124,
 128, 161, 163, 166, 189, 195, 199,
 202, 204, 215, 217, 219, 223, 225—226,
 228, 235, 237.
 Михајловић Данило — 66.
 Мјихајловић Млија — 228.
 Михаљ Серво — 53.
 Мишиовић Бранко Блихер — 125.
 Мојиловић Радисав — 74.
 Мусоотини Бенито — 168.
 Недич Иванка — 134.
 Недич Милан — 35, 51, 53, 57, 67, 79,
 80, 93, 99, 100, 102, 107, 109, 110,
 123, 124, 130, 162, 167, 168, 171—
 173, 199, 200, 201, 203, 204, 206, 215,
 218, 219, 223, 228, 241, 260.
 Недич Нешко — 225.
 Николић Душан — 126.
 Никодић Никола — 81.
 Новаж Виктар — 72.
 Нојбахер Херман — 7, 29, 72, 197,
 • 198, 200, 201, 202, 206—208, 212, 214,
 217, 219, 223, 225, 226, 228, 237, 246.
 Нојхаузен Фратц — 27, 30, 37, 51,
 54, 101, 107, 153, 168, 178, 185, 201,
 202.
 Пајић Давид — 70.
 Пајић Марија — 53.
 Палџоћ Бсаривоје — 150.
 Пал>ић Петар — 150.
 Пантелић Анђелка — 145.
 Папен — 20.
 Пармаковић Драгослав — 6.
 Пегаић Стипе — 195.
 Пене Херман — 149.
 Петровић Драгољуб — 6.
 Петровић Жика — 125.
 Петровић Марисав — 66.
 Перовић Миливоје — 165.
 Петровић Велјко — 72.
 Rickart Kurt — 18.
 Полиаков Лесн — 83, 92.
 Падхрашки Амалија — 126.
 Понгруббер, мајор — 87.
 Пихт — 41.
 Плутарх — 15.
 Поповић Владета — 134.
 Поновић Властимир — 145, 146.
 Поповић Зора — 126.
 Пошвић Коча — 227.
 Поповић Мелвнџије — 72.
 Поповић Света — 117.
 Пурић Нада — 72.
 Радемахер — 84, 85, 86, 89, 237.
 Раданић Андреја — 73.
 Радовић Михаило — 155.
 Радовановић Драгиња — 126.
 Радовановић ЈБуба — 137.
 Раносављевић Добросав Народ —
 241.
 Радосављевић Момчило Моте — 111.
 Ракић Љубиша — 154.
 Раеулић Тома — 228.
 Ратковић Петар — 127.
 Раушнинг Хврман — 20.
 Рачић Драгутин — 217, 219.
 Рендулић Лотар — 29.
 Рибвнтроп Јоахим фон — 23, 25, 28,
 47, 51, 85, 108, 109, 167, 199, 200,
 201, 207.
 Рибникар Владислав — 72.
 Ристић Петар — 125.
 Ритар — 80.
 Розенберг Алфред — 20, 28.
 Рдаенфелд Гинтер — 5, 9.
 Рузвелт Франклин — 16.
 Савић Влада — 187.
 Сатлер — 143, 237.
 Секулић Ииодора — 49.
 Сименс — 231.
 Симић, четнички пукоиник — 217.
 Симић Драгољуб — 117.

Смиљанић Милутин — 134, 140.
Сокић Никола — 146.
Спасојевић Милан — 145.
Сремчевлћ Станислав — 191.
Стаљин — 226.
Стамболић Петар — 195, 218.
Стаменковић Божидар — 70, 140.
Стаменкоеић Драги — 218.
Стаменксдаић Лепосава — 195.
Стакковић Драгомир — 127.
Станковић Сениша — 71, 72, 195.
Станчев 72.
СТИЈОЕИЋ Ристо — 72.
Стјепић Саво — 70.
Стој&новић Богољуб — 218.
Стојановић Лазар — 117.
Стругар Ђуро — 69, 71.

Тасић Ђорђе — 72.
Таоовац Бранко — 126.
Темпл Густав Вилхелм — 143.
Тербовен — 123.
Тврдишић Душан — 64.
Тупелскирх Курт фон — 29.
Томић Мирко — 191, 239.
Томовић Душан — 154.
Томовић Рајко — 71.
Трифунковић Алевсандар — 130.
Трифунковић Милан — 134.
Трифунковић Мирослав — 165, 194, 223, 225.
Туреер Харолд — 27, 41, 50, 57, 68, 69, 71, 84, 86, 89, 93, 101, 102, 105, 107, 108, 123, 133.
Тусен — 33.
Тухачевски — 226.

Ћано — 23, 25.
Ћетковић Јелеиа — 124, 125, 126, 138, 236.
Ћосић Добрица — 130.

Унру, генерал — 108.

Фајне — 30, 109.
Фелбер Ханс — 148, 197, 200, 201, 202, 205, 206, 207, 208, 212, 217, 218, 221, 225.
Фенс — 41.
Ференц Тоне — 22.
Ферстер Хелмут — 27, 82.
Ферч Херман — 50, 55, 167, 188, 199.
Фидлер — 65.
Филиповић Бане — 125.

Филиповић Драгутин — 125.
Филипавић Станоје — 6, 33, 35, 49, 59, 60, 116, 132, 151.
Фдашповић Стјепан Стево — 117, 236.
Флепс — 128.
Фридрих — 133.
Фукс Вилјем — 28, 30, 81, 82, 84, 237.

Hubatscht "Walter — 27.
Хајдрих — 27, 51, 83, 85, 86, 91, 101.
Хансел Ернест — 143.
Хацић Наталија — 134.
Хелм Ханс — 28, 30, 41, 81.
Хансел, пуковник — 175, 192.
Химлер Хајнрих — 21, 22, 51, 83, 92, 106, 168, 201, 203, 207.
Хингхофер — 60, 105.
Хинце — 41.
Хитлер Адолф — 19, 20, 23, 27, 31, 51, 53, 56, 57, 67, 80, 91, 94, 108, 109, 117, 123, 158, 159, 161, 167, 168, 197, 200, 201, 246, 248.
Холштајн — 68.
Ногу — 25.
Харстенау Глез — 147.
Хофман — 61.
Хуве Волфганг — 38.

Целер Мартин — 7, 9.
Црњак Цветко — 195.

Чарапић Радомир — 133.
Черчил Винстон — 6, 205.
Чолаковић Родољуб — 6.
Чубриловић Васо — 72.

Шелвнберг Валтер — 85.
Шерцингер — 146.
Шефер Емануел — 101, 122, 143, 171, 184, 192, 201, 202, 237.
Шквровић Слободан — 134.
Шнајдер Радмила — 127, 139.
Шредер — 41, 43, 44.
Штраке Фриц — 81.
Штауфенберг — 160.
Штерић — 70.
Штукарт — 23.
Штука - 8R.
Штурла Јосип — 125.
Шубашић Иван — 226.
Шуберт — 133.
Шулце, крајскомандант — 209.
Шунка Лука — 69.

РЕГИСТАР ГЕОГРАФСКИХ ИМЕНА*

- Ада Цигашшја — 41, 133.
 Адрани — 74.
 Азбуковица — 60.
 Албанија — 136, 144.
 Алексинац — 187, 188, 189, 220.
 Алибунар — 35.
 Аранђеловац — 47, 49, 135, 174, 176, 177, 183, 187, 188, 213, 226.
 Ариље — 115, 118, 131, 186, 190, 202, 210.
 Атеница — 228.
 Атина — 56.
 Аустрија — 145, 146.
 Аустроугарска — 246.
 Аушвиц — 145.
 Афригса — 120, 158, 159.
- Ба — 217.
 Бабајићи — 182.
 Бабичка Гора — 112.
 Бабушница — 25.
 Бадљевица — 209.
 Бајика Башта — 115, 118, 202, 209, 211.
 Балкан — 7, 18, 23, 31, 53, 94, 148, 158, 159, 162, 168, 169, 197, 200, 206, 208.
 Балчак — 172.
 Банат — 5, 23, 25, 26, 28, 30, 35, 83, 86, 99, 121, 128, 135, 191, 245.
 Бања — 49, 174.
 Бањица — 7, 8, 43, 49, 53, 70, 90, 115, 120, 123, 132—139, 142, 143, 145, 149, 150, 154, 156, 189, 192, 195, 228, 229, 246.
 Барич — 74.
 Батуша — 175.
 Батушница — 188.
 Бачка — 50.
 Белаковица — 74, 188.
 Бегаљца — 118.
- Бежанијска коса — 92, 149.
 Београд — 6, 7, 9, 17, 18, 22, 23, 25—29, 32, 33, 35—41, 43, 44, 46, 47, 49—51, 53, 55, 60, 61, 67, 69—73, 75, 81—83, 85—89, 92, 93, 101, 102, 105, 107, 109, 117, 121—127, 130, 132—135, 141—147, 149—151, 156, 157, 161, 163, 165, 167, 174, 180, 182—184, 188, 189, 191, 193—196, 199, 200, 207, 210—213, 215, 218, 220, 221, 223, 225, 229, 232, 245.
 Берлин — 9, 21, 29, 41, 86, 91, 92, 102, 150, 168, 171, 200, 201, 216.
 Беч — 19, 20, 23, 25, 50, 229.
 Бечкерек, види Петровград.
 Бивоље — 187.
 Биновац — 181, 193.
 Блиски Исток — 23, 245.
 Блажево — 131.
 Богагић — 53.
 Бозомин — 131.
 Бољевац — 53.
- Бор — 26, 29, 37, 55, 75, 80, 108, 119, 121, 145, 146, 161, 167, 176, 177, 187, 191, 212, 213, 214, 226, 243.
 Борадин — 175.
 Баруњин — 131.
 Босна — 104, 112, 145, 164, 204, 205, 244.
 Брагинац — 175.
 Брежје — 120.
 Боеково — 131.
 Брело — 207.
 Бресје — 75.
 Брза — 190.
 Ерзак — 80.
 Брзоходе — 175.
 Брус — 121, 186.
 Брусник — 49, 207.
 Бубањ — 119, 154, 155.
 Бугарска — 23, 25, 36, 221, 228, 229, 245.

* Пошто се у књизи говори о злочинима нацистичке Немачке у Србији у регистар нису увета имена Србије и Немачке, јер се у тексту често јављају скодо на свакој страни. Из истих разлога нису унете јединице Источна Србија, Западна Србија и Јужна Србија. Сматрамо да њихово изостављање неће отежати коришћење књиге.

Букаравагг — 190.

Букови — 44.

Вукурешт — 72.

Булбулдер — 88.

Ваљево — 41, 44, 46, 60, 74, 75, 77, 78,
87, 104, 105, 112, 116, 117, 135, 141,
153, 157, 178, 180, 181, 189, 193, 199,
202, 209, 213, 218, 223, 232, 244.

Варда — 115.

Варна — 59.

Вашигагто« — 8, 23.

Велика Кигеинда — 135.

Велика -Крсна — 210.

Велика Моштаница — 74.

Велика Плана — 74.

Велики Јастребац — 117, 189.

Велики Мокри Луг — 53.

Велитси Поповић — 174, 236.

Велико Градиште — 54, 183.

Венчан — 181.

Вици — 119.

Вис — 226.

Витановац — 73, 74.

Вишеград — 79, 167, 203.

Вишесава — 211.

Вишњица — 88.

Власотинце — 117.

Влашка — 117.

Војводина — 18, 69.

Воановац — 183.

Вражсигрнац — 80.

Втанић — 74, 213, 239.

Врање — 25, 216.

Вратарица — 209.

Врбица — 175.

Врњачка Бања — 102, 191, 198.

Врчин — 118.

Вршац — 135.

Гајтан — 165.

Гара — 187.

Гвоздена Капија — 223.

Гледић — 178.

Гола Глава — 210.

Голија — 178.

Голубац — 178.

Гарјани — 210.

Горња Горевица — 44.

Гсирња Јошаница — 183.

Горњи Дубац — 177.

Гарши Милановац — 61, 65, 66, 78,
115, 117, 118, 174.

Горњи Степош — 187.

Гоч — 128, 130.

Гоабовац — 182.

Грабовица — 182, 191.

Гпадац — 131.

Границе — 118.

Гпљан — 190.

Гшшница — 65.

Гружа — 80, 182.

Грчка — 15, 22, 36, 50, 136, 144.

Губеревац — 183.

Гуча — 78, 187, 188.

Даросава — 49, 179, 180, 181, 189, 216.

Дедица — 54, 177, 187.

Десимировац — 80.

Дивоспин — 80.

Дивци — 182.

Дабрић — 241.

Добро Поље — 209.

Добрун — 203.

Домишевине — 131.

Доња Бела Река — 174, 191.

Доња Локошница — 172.

Доњи Добрић — 33.

Доњи Милановац — 178, 191.

Драгачево — 204.

Драгоцвет — 239.

Дражаћ — 118.

Дражевац — 74, 239.

Дракчићи — 74.

Драчић — 182.

Дрина — 25, 57, 161, 166, 220, 222.

Друговац — 223.

Дружетићи — 166.

Дубона — 118.

Дуга Пољана — 215.

Дунав — 25, 84, 90, 223.

Ђердап — 23, 25, 55.

Ђунис — 172.

Ђураково — 189.

Европа — 16, 17, 19, 32, 145.

Екала — 57.

Ентлеска — 17, 35, 162, 205, 235.

Ердоглијски потсј — 66.

Жагубица — 120.

Жагубица — 187.

Жагрково — 88.

Жељин — 128.

Жича — 74.

Жубетинац — 173.

Забрежје — 182.

Загреб — 28, 39, 131, 147, 151.

За^ача — 37, 121.

Зајечар — 49, 104, 105, 119, 155, 157,
174, 181, 189, 207, 209, 211, 212, 220,
234 244.

Запапа Мдрава — 75, 80, 118, 131,
111.

Знижд — 219.

Звичдар — 207.

Земун — 26, 27, 90, 122, 144, 149—151.

Златс^а —

Златар — 187.

Златагдаћ — 232.

Златибор — 77, 118.

Злот — 53, 209.

- Ибар — 79, 209, 221, 222, 227.
Ивашица — 77, 118, 130, 167, 178 190, 202, 210.
Иверак — 59.
Илинчић — 131.
Италија — 23, 25, 77, 130, 168, 197.
- Јаблаица — 117, 164, 216, 220, 221, 224.
Јабука — 61, 143.
Јавор — 211.
Јагодина — 75, 104, 105, 163, 177, 218.
Јадар — 60, 152.
Јадранско море — 182.
Јајинци — 139, 142, 149.
Јајце — 17.
Јарак — 59, 88.
Јасенак — 74.
Јасеновац — 145.
Јастребац — 112, 117, 165, 224, 225.
Јелгшица — 211.
Јовања — 182.
Југовац — 190.
- Каиро — 162, 182, 217.
Камеица — 189, 228.
Карташиа — 15.
Качандолска река — 80.
Кленак — 117, 152.
Кленовник — 153.
Књажевац — 181, 190, 207, 209.
Ковачевац — 118, 172.
Ковачи — 74.
Козара — 144, 145.
Кокин Брод — 167.
Колубара — 161, 167.
Коеатице — 74, 239.
Копачица — 130, 190, 227.
Копљари — 174.
Копривница — 172.
Кореница — 60.
Коејерић — 44, 118.
Космај — 111, 212, 239, 246.
Космет — 25.
Кооскво — 18, 50, 221.
Кооовска Митровица — 25, 26, 37, 90, 104, 105, 128, 144.
Костолац — 121, 153, 190, 210, 223.
Котарци — 54.
К-официја — 50.
Кошеви — 184, 186.
Крављи До — 175.
Кравци — 210.
- Крагујевац — 6, 8, 34, 36, 37, 41, 49, 61, 63, 65—67, 80, 90, 104, 105, 135, 138, 141, 144, 155, 157, 163, 175, 176, 178, 180, 183, 206, 209, 211, 212, 236, 240, 246.
- Краљево — 6, 34, 60, 61, 63, 64, 67, 68, 75, 77, 104, 105, 130, 135, 154, 157, 175, 177, 178, 180, 183, 186, 188, 202, 211, 212, 215, 216, 223, 232, 239, 240, 246.
- Крива Река — 8, 128, 130, 131.
Крупач — 54, 59, 117, 233.
Крушевац — 8, 37, 54, 104, 105, 130, 141, 154, 155, 157, 174, 177, 178, 181, 184, 186, 187, 190, 192, 203, 211, 220, 226, 234.
Крушевица — 74.
Крушић — 78.
Крчевац — 177.
Крчмари — 120.
Кукавица — 112, 165.
Купци — 121.
Кучево — 177, 180.
Кушиљево — 174.
- Лаб — 80.
Лазаревац — 36, 49.
Лајковац — 174, 189.
Лагтово — 36, 74, 80, 182.
Лебане — 77, 191, 225.
Лелић — 182.
Лепеница — 66, 80.
Лесковац — 104, 135, 144, 155, 157, 172, 176, 186, 189, 203, 220, 225, 235.
Лешница — 209.
Лика — 144.
Лим — 221.
Литтсгоац — 187.
Липовица — 74.
Липолист — 49.
Лисац — 80.
Лиса — 121.
Лисовић — 120.
Лозница — 49, 54, 75, 152, 210, 211.
Лозница, село код Ваљева — 182.
Лозник — 54.
Ловдон — 17.
Лужане — 172.
Лукавац — 182.
Луке — 211.
- Лешница — 59.
Љиг — 130.
Љубиш — 203.
Љубовица — 182, 183.
- Мађарска — 191, 228.
Мајдампек — 80, 177, 179.
Македонија — 50.
Маиршан — 187.
Мала Моштаница — 74.
Мали Извог — 190.
Мали Пожаревац — 117.
Мало Орашје — 190.
Маљен — 166, 189, 222.
Маринжжа бара — 88.
Маршић — 65.
Мачва — 51, 59, 60, 115, 152, 178, 238.
Медведник — 189.
Мечкавац — 65.

Милатовац — 65.
 Минхен — 20, 23, 32.
 Мискашица — 78.
 Миријево — 88.
 Михаиловац; — 58.
 Млава — 178, 219.
 Младеновац — 117, 120, 174, 179, 180,
 181, 183, 185, 187, 188, 189, 193, 218
 236, 237.
 Модоце — 187.
 Мокра Гара — 211.
 Марава — 158, 178.
 Москва — 94.
 Мочиоци — 120, 179.
 Мрзеица — 226.
 Мудраковац — 187.

Иакучане — 182, 183.
 Наутар — 187.
 НДХ — 26, 50, 131, 146, 147, 197.
 Неготин — 190, 212, 213.
 Немачка Демократска Република —
 5, 7, 9.
 Неретва — 160, 168.
 Нирнберг — 8, 17, 18, 43, 57, 147.
 Ниш — 27, 36, 37, 46, 89, 102, 105,
 118, 122, 132, 141, 145, 154, 156, 157,
 172, 176—179, 183, 186, 188, 192, 207,
 210, 211, 213, 215, 220, 226, 246.
 Нишава — 217.
 Нова Варош — 25, 202.
 Кови Пазар — 25, 30, 90, 135, 211,
 215.
 Нави Сад — 151, 155.
 Ново Село — 182.
 Норвешка — 7, 77, 115, 123, 145, 156,
 248.

Обреновац — 44, 60, 86, 88, 117, 172,
 209, 239.
 Оглађеновац — 210.
 Озрен — 112.
 Орашац — 175.
 Орашје — 172.
 Орљево — 175.
 Осечина — 74, 118, 120.
 Осијек — 28.
 Осладић — 44.
 Острвачка ада — 145.

Пакалшица — 187.
 Палилула — 176.
 Палисад — 203.
 Памбуковица — 207.
 Панчево — 35, 61, 124, 198.
 Параћин — 53, 189, 209, 218.
 Паруновац — 54.
 Пасјак — 187.
 Пашино брдо — 88.
 Пек — 219.
 Петница — 182.
 Пепрова Гора — 144.

Петроварадин — 28.
 Петровад ва Млави — 118.
 Петровград — 26, 135.
 Пегрово Село — 211, 221.
 Печеноге — 73.
 Пилица — 211.
 Пирот — 25.
 Плавци — 172.
 Повлен — 189, 222.
 Подаршка — 221.
 Подгорац — 54, 209.
 Подринје — 6, 8, 57, 60, 151, 153, 218,
 220, 232, 246.
 Подујево — 30.
 Пожаревац — 104, 105, 110, 118, 134,
 141, 157, 175, 177, 178, 179, 180, 181,
 183, 199, 202, 213, 219, 221, 236, 241,
 244.
 ПоабСка — 21, 22, 39, 84, 85, 91, 92.
 Попучке — 182.
 Пореч — 187.
 Посатасн® — 111.
 Поточање — 210.
 Потпеће — 210.
 Потсдам — 9.
 Похута — 111.
 Подерина — 60, 152.
 Праг — 85.
 Пресек — 179.
 Прибој — 25, 215.
 Придворица — 120.
 Пријевор — 117.
 Пријеполје — 215.
 Причиновић — 59.
 Приштина — 25, 80.
 Прњавор — 49.
 Прокупље — 183, 209, 210, 226.

Раброво — 73.
 Равниште — 131.
 Равње — 220.
 Рађевина — 60, 111, 152.
 Ражањ — 189.
 Рајац — 117.
 Ракиац — 177.
 Раља — 120, 194.
 Ратина — 74.
 Рана' Крагујевачка — 74, 174, 236.
 Рашка — 130, 154, 178.
 Рековац — 61.
 Ресава — 80.
 Реоник — 80.
 Речица — 217.
 Рибница — 74.
 Рогачица — 211.
 Р«Пичић — 131.
 Рудна Глава — 187.
 Рудник — 65, 179, 180, 181, 190.
 Рудо — 25, 203.
 Руђин — 80.
 Руш^о-вац — 190.

Румунија — 84, 85, 229
Руоија, види Совјетски Савез.

Сава — 25, 57, 59, 89, 90, 148, 151, 153.
Савезна Република Немачка — 7, 18.
САД — 17, 82, 91, 235.
Сајмиште — 7, 8, 88—90, 92, 93, 132,
143—149, 151, 154, 156, 192, 246.
Салаш—Сиколe — 74.
Самаила — 172, 173.
Санпак — 18, 25, 118, 131, 167, 169,
203, 204, 206, 215, 216, 225, 227, 233.
Сарајево — 28, 144, 167.
Свилајнац — 53, 80, 117, 174, 177,
181.

Сврљит — 117, 181.
Себечевац — 187.
Севојно — 210.
Селце — 211.
Сенаја — 118.
Сешак — 88, 151.
Сењски рудници — 25, 153.
Оибница — 178.
Сијеница — 25, 35, 78, 167, 215.
Сираково — 180.
Скела — 49, 141.
Скопље — 25, 28.
Славковица — 117.
Славонија — 144.
Слатина код Бара — 46.
Слепчевић — 59.
Слован — 78.
Словенија — 50.
Смедеревска Паланка — 7, 36, 44,
155, 180, 183.
Смедерево — 27, 36, 39, 83, 86, 135,
188, 193, 226.
Совјетски Савез — 17, 22, 26, 39, 40,
41, 43, 85, 133, 165, 235, 244, 245.
Саго Бања — 181, 189, 209.
Солун — 22, 145.
Срем — 58, 145, 152, 245.
Сремчица — 74.
Срчаник — 182, 183.
Сталаћ — 180, 226.
Стаљинград — 158.
Стара Пазова — 26.
Стари Ацибеговац — 74.
Степојевац — 239.
Стиг — 219.
Страгари — 206, 207, 208.
Стражава — 209.
Стублине — 182.
Сува Чесма — 221.
Сувобор — 111.
Суводање — 189.
Сутјеска — 160, 167, 168, 180.
Сушички потоци — 66.

Тамнава — 111.
Тара — 25.
Ташмајдан — 82.

Темнић — 207, 209.
Тимсж — 25, 80.
Тодоравац — 190.
Топлица — 164, 216, 221, 222.
Топола — 49, 60, 65, 86, 131, 188.
Топоница — 164, 177, 220, 223, 227.
Топчидер — 53.
Трепча — 26, 29, 37, 80, 108, 121, 145,
211, 226.
Треска — 80.
Трнава — 176, 228.
Тролоње — 180.
Трстеник — 154, 181, 182, 190, 191.
Турековац — 172.

Ћетитје — 186.
Ћијевац — 180.
Ћуприја — 54, 154, 163, 218.

Уб — 74, 117.
Ужичка Пожега — 35, 77, 104, 115,
118, 131, 202.
Ужмце — 27, 38, 41, 44, 54, 60, 63, 75,
77, 79, 104, 105, 115, 118, 120, 128,
130, 134, 144, 153, 157, 167, 188, 199,
202, 209, 210, 211, 216, 233, 241.
Умка — 74.
Урошевац — 25.

Фушл — 85.

Хомоље — 194, 204.

Цер — 57, 58, 59, 182.
Церје — 228.
Цикота — 60.
Црквице — 206, 207, 208.
Црна Гора — 167, 203, 206, 219, 225,
227.

Црнајка — 191.
Црна Река — 178.
Црва Трава — 216.

Чатетана — 210.
Чачак — 41, 44, 46, 54, 63, 77, 78, 111,
115, 116, 120, 135, 138, 144, 155, 157,
177, 183, 188, 190, 199, 202, 210, 228,
241, 243.

Чачалица — 175.
Чехословачка — 21, 39.
Чибуковац — 74.
Читлук — 187.
Чичкова — 233.
Чубура — 88.
Чукагоица — 53.
Чумић — 176.

Циглог — 172.

Шабац — 35, 41, 49, 57, 59, 83, 84, 88,
90, 99, 102, 104, 105, 115, 117, 118,
132, 135, 144, 153, 156, 157, 162, 182,
210, 216, 232, 238, 241, 246.

Шалудовац — 54.
Шарган — 203.
Шевран — 187.
Шепшин — 118.
Шогољ — 187.
Шопци — 44.

Шљмвар — 211.
Шпанија — 39, 41.
Штитар — 59.
Шумадија — 51, 114, 163, 165, 205,
216, 218, 221, 222.
Шумарице — 66.

САДРЖАЈ

	Страна
ПРЕДГОВОР	5
СКРАЋЕНИЦЕ_____	13
УВОД	15

ГЛАВА I

ТЕРОР У СРБИЈИ ДО НАПАДА НАЦИСТИЧКЕ НЕМАЧКЕ НА СОВЈЕТ- СКИ САВЕЗ_____	31
Почетак устанка и злочини нациста	41
Масовно уништавање становништва	54
Припреме	54
Најмасовнији злочини	53
Терор у Београду_____	69
Остали злочини	73

ГЛАВА IX

ПРОГОНИ И УНИШТАВАЊЕ ЈЕВРЕЈА И ЦИГАНА	81
---	----

ГЛАВА III

ЈАЧАЊЕ УЛОГЕ ПОЛИЦИЈЕ И SS-ЈЕДИНИЦА У ВРШЕЊУ ЗЛОЧИНА 1942. ГОДИНЕ_____	94
Заповести са највиших места омогућиле су злочине	94
Организације за спровођење терора_____	100
Положај народноослободилачког покрета	110
Злочини и пљачка_____	114
Интернирање заробљених партизана	122
Хапшења у Београду	123
Терор SS-дивизије „Принц Еуген“	128

ГЛАВА IV

КОНЦЕНТРАЦИОНИ ЛОГОРИ	132
Бањица_____	132
Сајмиште	143
Шабачки логори	151
Логор у Нишу	154

ГЛАВА V

ПРИНРЕМА ХИТЈЕРОВИХ УПУТСТАВА. 1943. ГОДИНЕ	^ Т б в
Војнополитичка ситуација до краја августа 1943.	15g
Злочини нациста у унутрашњости Србије до краја августа 1943. године	171
Злочини окупатора у Београду 1943. године	191

ГЛАВА. VI

ЗЛОЧИНИ И ТЕРОР У СРБИЈИ ПОСЛЕ РЕОРГАНИЗАЦИЈЕ КОМАНДО- ВАЊА НА БАЛКАНУ.	197
Политичка ситуација у Србији крајем 1943. године.	197
Мере репресалија нациста крајем 1943. у Србији	206

ГЛАВА VII

ТЕРОР У ПОСЛЕДЊОЈ ГОДИНИ РАТА.	215
--	-----

ГЛАВА. VIII

НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКИ ПОКРЕТ И ЗЛОЧИНИ ОКУПАТОРА	231
ЗАКЉУЧАК.	245
Прилог бр. 1	
Наредба војноуправног команданта Србије од 28. фебруара 1943. године	251
Прилог бр. 2	
Наредба команданта Југоистока од 22. децембра 1943. — Мере одмазде	256
Прилог бр. 3	
Наређење Милана Недића 15. августа 1944. године	260
Прилог бр. 4	
Тајне државне полидије.	263
„Терор и преступленин нацистској Германни в Србии в 1941—1944 годах”	
Резкзме.	275
Terror and crimes committed by mozi germany in Serbia 1941—1944. —	
Summary	278
Регистар личних имена	281
Регистар географских имена	285